

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ - ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΤΡΙΒΗ

Ἐν τῶν κυριωτέρων προσόντων, τὰ ὅποια διακρίνουσι τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ καθιστῶσι μίαν τῶν κυριωτέρων βάσεων τῆς ἐξ αὐτῶν νομισματοποιίας, εἶναι ἡ ἀπέναντι ὄλων σχεδὸν τῶν ἄλλων ἀντικειμένων μεγαλειτέρα στερεότης αὐτῶν. Ἡ σκωρία δὲν τὰ καταλαμβάνει διέρχεται ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ ἐπ' αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὴν οὐσίαν των οὐδεμίαν μεταβολήν. Τὸ πῦρ αὐτό, ἐν οὐχὶ ὑπερβολικῇ ἐντάσει, μεταβάλλει μὲν τὸ σχῆμα των, ὀλίγιστον ὁμως ἐπηρεάζει τὴν τιμὴν των ἂν πρόκειται περὶ ἀργύρου, καὶ οὐδαμῶς σχεδὸν ἂν πρόκειται περὶ χρυσοῦ. Ὀλίγα ὀξέα ἔχουσι ἐπὶ τῶν πολυτίμων μετάλλων διαλυτικὴν ἐπιρροήν.

Καὶ ὁμως ὅ,τι αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως δὲν ἐνεργοῦσιν, αἱ χεῖρες τῶν ἀνθρώπων τὸ κατορθώνουσιν. Ἡ χρῆσις τῶν νομισμάτων ἐν τῇ διαρκείᾳ τοῦ χρόνου ἐπιφέρει τὴν διὰ τῆς τριβῆς ἐλάττωσιν τοῦ βάρους αὐτῶν, εἰς τρόπον ἔχοντα οὐκ ὀλίγην ἐπιρροήν εἰς τὴν ἀξίαν των. Ὑπελογίσθη ὑπὸ τοῦ Jacob, ὅτι ἡ ἐκ τῆς χρήσεως τριβὴ τῶν νομισμάτων φθείρει κατὰ μέσον ὄρον ἐνικασίως 2.38 τοῖς 1000. Εἰδικώτερον δὲ ἀνεβιβάσθη ὑπὸ διαφόρων ἢ κατ' ἔτος τοιαύτη νομισματικὴ φθορά, κατὰ μέσον ὄρον, εἰς μὲν τὰ γαλλικὰ πεντοδραχμια κατὰ 0,00016, εἰς δὲ τὰ ἀγγλικὰ πεντοσελίνια κατὰ 0,00018, καὶ σελίνια κατὰ 0,00456, εἰς δὲ τὰ γερμανικὰ φλωρίνια κατὰ 292 τοῖς 1000.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ περὶ τὰ νομίσματα κλάδου τῆς δημοσίας ἐν Γαλλίᾳ ὑπηρεσίας ἐδημοσίευσε πολύτιμα ἐξαγόμενα τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μελετῶν τῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκ τῆς χρήσεως τριβὴν τῶν νομισμάτων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ κατὰ

τὸ 1884 εἶχον ἐνεργηθῆ παρόμοιοι μελέται, ὑπάρχουσι σημεῖα συγκρίσεως τοῦ φαινομένου τούτου κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν, δηλαδὴ ἐν περιόδῳ σχετικῶς μικρῇ. Μεγαλειότερα διαστήματα χρόνου ἀναγκαιῶς χαρακτηρίζονται ὑπὸ μείζονος φθορᾶς. Ὅπως ἐν ἔτει 1884 οὕτω καὶ κατὰ τὸ 1888 ἡ Γαλλικὴ Τράπεζα συνήθροισε προσδιωρισμένον ἀριθμὸν νομισμάτων ἐκ τῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας κυκλοφορίας. Ἴνα περιορισθῶμεν εἰς μόνον τὰ γαλλικὰ εἰκοσόφραγκα, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνήρχετο εἰς 4,825, τὰ ὅποια κατετάχθησαν εἰς τέσσαρας κατηγορίας, α') τὰ ἔχοντα βᾶρος ἀνώτερον τῶν 6 γραμ., 4645, ἧτοι ὑπὲρ τὴν ἐν τῇ νομισματοποιίᾳ ἐπιτρεπομένην ἔλλειψιν τῶν 2 χιλιοστῶν τοῦ κανονικοῦ βάρους, β') τὰ ἔχοντα βᾶρος 6 γραμ., 4645 μέχρι 6 γρ., 4387, ἐντὸς δηλαδὴ τῶν ὁρίων τῆς ἐκτεθείσης κανονικῆς ἀνοχῆς, γ') τὰ ἔχοντα βᾶρος 6 γρ., 4387 μέχρι 6 γρ., 4065, ἐντὸς τῶν ὁρίων ἧτοι τῆς κανονικῆς ἀνεκτῆς φθορᾶς τῶν 7 χιλιοστ., καὶ δ') τὰ ἔχοντα βᾶρος ὀλιγώτερον τῶν 6 γρ., 4065, ἧτοι ὑπὸ τὴν κανονικὴν τῆς φθορᾶς ἀνοχὴν.

Καὶ τὰ μὲν βαρέα νομίσματα τῆς πρώτης κατηγορίας ἀπὸ 1,17 τοῖς ο/ο τῷ 1884 κατέπεσαν εἰς 0,84 τῷ 1888, τὰ δὲ κατὰ νομίσματα τῆς δευτέρας μὲν κατηγορίας κατέπεσαν ἐν τῇ ἀνοχῇ τῆς νομισματοποιίας ἀπὸ 48.46 τοῖς ο/ο τῷ 1884 εἰς 36.42 τῷ 1888, τῆς δὲ τρίτης κατηγορίας ἀνέβησαν ἐν τῇ ἀνοχῇ τῆς νομισματοτριβῆς ἀπὸ 43.40 τοῖς ο/ο τῷ 1884 εἰς 54.81 τῷ 1888, τὰ δὲ ἑλαφρὰ νομίσματα τῆς τετάρτης κατηγορίας ἀνέβησαν, ὑπὸ τὴν ἀνοχὴν τῆς τριβῆς, ἀπὸ 6.96 τοῖς ο/ο τῷ 1884 εἰς 7.86 τῷ 1888. Ἐντεῦθεν προκύπτει, ὅτι καθόσον μεταβαίνομεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 εἰς τὸ 1888, τὰ μὲν βαρέα νομίσματα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κατηγορίας γίνονται σπανιώτερα, τὰ δὲ ἑλαφρὰ γίνονται συνηθέστερα, ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἐκατέρωθεν ἀναλογίᾳ τῶν 12.37 τοῖς ο/ο. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐρεύνης προέκυψεν, ὅτι τὸ κατὰ μέσον ὄρον βᾶρος τῶν εἰκοσοφράγκων, σχετικῶς πρὸς τὸ κανονικῶς ἀπαιτούμενον βᾶρος αὐτῶν, κατέπεσαν ἀπὸ 997.1 χιλιοστῶν τῷ 1884 εἰς 996.6 τῷ 1888. Ἐπομένως ἢ ἐκ τῆς τριβῆς ἀπώλεια τοῦ

εἰκοσοφράγκου ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 3 χιλιοστ., 4 τοῦ κανονικοῦ τοῦ βάρους.

Ἐπὶ 50,000,000 εἰκοσοφράγκων (ἀξίας ἐνδὸς δισεκατομμυρίου φράγκων) ὑπελογίσθησαν εἰς 3,930,000 εἰκοσόφραγκα (ἀξίας 78,600,000 φρ.) τὰ ἑλαφρὰ. Ἴνα ἀνακτῆσῃ ταῦτα τὸ κανονικὸν τῶν βάρους, δεῖον νὰ ἀναχωρευθῶσιν, προστιθεμένου ἐκάστῳ αὐτῶν χρυσοῦ 9 χιλιοστ., 9 τοῦ νομισματικοῦ τίτλου, ἀξίας 778,140 φρ. ἀναδισαζομένης εἰς 954,990 φρ. διὰ τοῦ συνυπολογισμοῦ καὶ ἄλλων τινῶν προσθέτων δαπανῶν.

Περισσότεραν φθορὰν ἐβεβαίωσεν ἡ ἐξέλεξις ἐπὶ τῶν χρυσῶν δεκαφράγκων καὶ πεντοφράγκων. Σχετικῶς πρὸς τὸ κανονικὸν αὐτῶν βᾶρος, ἢ ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν κατὰ μέσον ὄρον φθορᾶ, καθ' ὅσον μεταβαίνομεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881 εἰς τὸ ἔτος 1888, ὑπελογίσθη κατὰ τὰ πρῶτα εἰς 7 χιλιοστ., 1 καὶ κατὰ τὰ δεύτερα εἰς 11 χιλιοστ., 1. Ἴνα ἀνακτῆσῃ τὰ νομίσματα ταῦτα (ἀξίας 100,000,000 φρ.) τὸ κανονικὸν αὐτῶν βᾶρος, ἀπαιτεῖται χρυσὸς ἀξίας 184,060 φρ. διὰ τὰ δεκαφράγκα καὶ 500,904 φρ. διὰ τὰ πεντόφραγκα.

Συνυπολογιζομένων τῶν ἀνωτέρω δαπανῶν, προκύπτει ὅτι, πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ κανονικοῦ νομισματικοῦ βάρους τῶν εἰκοσοφράγκων, δεκαφράγκων καὶ πεντοφράγκων, ἀπαιτεῖται νὰ δαπανήσῃ ἡ Γαλλία εἰς χρυσὸν 2,439,914 φρ., εἰς τὰ ὅποια δεῖον νὰ προσεθῶσιν καὶ τὰ ἐξοδα τῆς νομισματοποιήσεως.

ΤΟΚΟΓΛΥΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΙΣ

Ἡ τοκογλυφία εἶναι μία τῶν πληγῶν, ὑφ' ἧν κατατρώχεται ὁμολογουμένως ἡ κοινωνία ἡμῶν, οὐχὶ δὲ ἀδίκως παραβάλλουσι τινες αὐτὴν πρὸς δαμόκλειον σπάθην, ἧτις ἐπικρέμαται πρὸ πάντων τῆς κεφαλῆς τῆς παρασυρομένης ἐκ τῶν κακῶν παραδειγμάτων νεολαίας. Καὶ ὄντως ὀλίγιστοι νέοι ἐκ τῶν περιδιαβαζόντων, μετὰ τὴν πέμπτην ἑσπερινὴν ὥραν, τὴν ὁδὸν Σταδίου, δὲν διῆλθον εἰσέτι, ἄπαξ ἢ πολλακίς, τῆς ὁδοῦ αἰ-

κίας τινος τῶν ὑπὸ πλούτων τοκογλύφων. Οἱ πλεῖστοι εἶναι κατὰ χρεοί. Τὰ πινάκια τῶν δικαστηρίων μαρτυροῦσι τὸ τοιοῦτον. Καθ' ἑκάστην δικάζονται ὑποθέσεις ἐκ συναλλαγματικῶν, οὐκ εὐκαταρρονήτων ποσῶν. Οἱ δὲ γονεῖς, ὅπως μὴ προσάψωσι μομφὴν ἐκαυτοῖς καὶ τῇ οἰκογενεῖα των, ἀποτίουσι τὰ χρεῖα ταῦτα τῶν υἱῶν. οἵτινες πολλάκις δὲν ἔχουσι λάθει ἀπέναντι τῆς ὀλιγκῆς ὀφειλῆς οὔτε τὸ ἥμισυ, οὔτε τὸ τρίτον, ἔστιν ὅτε οὐδ' αὐτὸ τὸ τέταρτον. Ἐκτὸς ὅμως τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν θυμάτων τούτων τῆς τοκογλυφίας, χάριν τῶν ὀπίσθων ζητεῖται παρά τινων ἢ κατάργησις τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολυκριθμότερα ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις. Ἐπὶ τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν θυμάτων, ὁ δανειστής δὲν βασίζεται ἐπὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως συνάπτων τὸ δάνειόν του, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προσφερομένου ἐνεχύρου ἢ τῆς ὑποθήκης, καὶ οὕτω δανείζει τῷ παρουσιαζομένῳ ὀφειλέτῃ τὸ ζητούμενον ποσὸν ἐπὶ τόκῳ 15, 20 καὶ 25 τοῖς ο. ο. Μετὰ ἐν δὲ ἡ δύο ἔτη παραγγέλλει δικαστικὸν κλητῆρα νὰ ἐπιδώσῃ τὴν ἐπιταγήν, ζητεῖ ἕκτοτε νέους τόκους ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων, καί, οὐδὲν παράξενον, ἐὰν μετὰ πενταετίαν ἴδῃ ὁ δυστυχῆς ὀφειλέτης τὸ δάνειόν του διπλασιασθὲν καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸ ἐνυπόθηκόν του πωλούμενον δι' ἑν κομμάτι ψωμί, ὅπως μεταχειρισθῶμεν τὴν γνωστὴν τῶν ὀφειλετῶν τούτων φράσιν.

Ἡ ἀθλιὰ αὕτη κατάστασις, ἣτις πρὸ μακροῦ ἴσως χρόνου ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν, ἀπέσπασεν ἐσχάτως τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως διὰ ποίους λόγους τὸ βλέμμα πάντων σχεδὸν τῶν ἀρμοδίων ἐσταμάτησεν ἐπὶ τῶν δανειζομένων νέων, οἵτινες ἐξ ἀνοησιῶν παρκαφερόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταχρεοῦνται, μικρὸς δὲ λόγος ἐγένετο περὶ τῶν ἄλλων τῆς τοκογλυφίας θυμάτων. Πάντες, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, αἱ πραγματευθέντες τὸ ζήτημα ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ ὡς μόνον μέσον θεραπείας τῆς κακῆς ταύτης καταστάσεως εὔρον τὴν κατάργησιν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἥτοι τὴν ἄρσιν τοῦ παρκαφερομένου τῷ δανειστῇ δικαιώματος ὅπως φυλακίζῃ τὸν ὀφει-

λέτην ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἐξαναγκάσεως αὐτοῦ πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους. Ἐκ τῆς ὡς μοναδικῆς ὁμῶς παρὰ τινων θεωρουμένης διεκθάσεως ταύτης, πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ἐπαγγελομένων τὸν τοκογλύφον ἀπὸ τοῦ προσώπου . . . τῆς Ἑλλάδος, πιστοῦται ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἀπλῶν τοκιστῶν, ἥτοι τῶν δανειστῶν τῶν ζητούντων νὰ κυκλοφορῶσι ἐπωφελῶς τὸ χροῖμα των, καὶ τὸ ἐπάγγελμα τῶν τοκογλύφων, ἥτοι τῶν δολίων δανειστῶν τῶν τοποθετούντων καὶ τὰ ἐλάχιστα αὐτῶν κεφάλαια ἐπὶ ὑπερόκοις τόκοις, συγγέονται ὑπὸ τῶν ἀσπαζομένων τὴν διὰ τῆς καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως λύσιν τοῦ τοκογλυφικοῦ ζητήματος.

Ἐν πρώτοις τὸ ζήτημα τοῦ δανείζειν ἐπὶ τόκῳ δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἅτινα δὲν διήγειρον τρομερὸν σάλον ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιστάτων χρόνων. Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἐπέτρεπον τὰ τοκοφόρα δάνεια, ἐνῶ ἐκεῖνοι τοῦ Κάτωνος ἀπηγόρευον αὐτὰ (!). Ὁ Ἀριστοτέλης ἐνόμιζεν ἀντιφυσικὴν τὴν ἐκ τοῦ χρήματος παραγωγὴν νέου χρήματος. Ἐναντίον τοῦ τόκου εἶχε κηρυχθῆ καὶ ὁ Πλούταρχος. Οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας εἶχον τὰς αὐτὰς ἐναντίον τῶν τόκων ἰδέας. Ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐφρόνει, ὅτι οἱ δανειζόντες πλουτίζονται ἐκ τῆς πενίας τῶν ἄλλων (!), ὁ δὲ ἅγιος Χρυσόστομος παρέβαλλε τὴν λῆψιν τόκων πρὸς τὴν ἄνευ σπορᾶς συγκομιδὴν: «τί παραλογώτερον τοῦ θερίζειν ἄνευ ἀγροῦ, ἀρότρου καὶ βροχῆς; . . . » Καὶ μετὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ταύτην αἱ ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ τόκου ἀμφισβητήσεις ἐξηκολούθησαν. Ὁ τόκος εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς πολιτιστικὰς καὶ προστατευτικὰς ἰδέας, διότι τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία καὶ αἱ ἐπιστήμαι ὑπερεμάχουν, ἀλλ' εἶχε καὶ ἐναντίον του τὰς θρησκευτικὰς ἀρχάς, διότι ἡ ἐκκλησία τὸν ἐπολέμει. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν κατόπιν, διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου καὶ τῆς παραδοχῆς τῶν ὑγειῶν ἀρχῶν, οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἤλασσον γνώμην ἐπὶ τῆς παραγωγικότητος τοῦ κεφαλαίου, ἐπὶ τοσοῦ-

(!) Ὁ Κάτων καίτοι παρέβαλλε τὴν τοκογλυφίαν πρὸς τὴν δολοφονίαν, εἶναι βέβαιον ὅτι ἦτο τρομερὸς τοκογλύφος. Ὁ δὲ Πρωτοεὶς ἐδάνειζε πρὸς 48—55 τοῖς ἑκατόν!

τον νέοι πολέμοι, οί κοινωνισταί, άνεργαίνοντο καί επέπιπτον, εκ διαφόρων συμφεροντολογικῶν παθήσεων ὀρμώμενοι, κατὰ τοῦ κεφαλαίου καί τῶν τόκων. Ἡ σχολή τῶν σοσιαλιστῶν, τόν πόλεμον κηρύξασα κατὰ τοῦ κεφαλαίου, ἔγραψεν ἐπί τῆς ἐρυθρᾶς τῆς σημάδας τὰς λέξεις: «*ἡ ἰδιοκτησία εἶναι κλοπή.*»

Αἱ κοινωνιστικά ὅμως ἰδέαι αὐται δέν ἐπεκράτησαν, οὔτε ἐλπίς ὑπάρχει νά ἐπικρατήσωσι, μ' ὅλας τὰς λαμπράς καί σοφᾶς θεωρίας τῶν ἐξοχωτέρων τῆς σχολῆς ταύτης διδασκάλων, τὸ δὲ κεφάλαιον ἢ τὸ χρῆμα, παραγόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καί οὐχί ὑπὸ τῆς φύσεως, ὡς λέγει ὁ σοφὸς νομοδιδάσκαλος; Troplong, χρησιμεύει ὅτε μὲν ὡς ἐμπόρευμα, ὅτε δὲ ὡς σῆμα ἀξιών, παρὰ πάντων θεωρούμενον ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀριστοῦργημα τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ νέας ὁδοὺς ἀνοίγον εἰς τὴν γενικὴν δραστηριότητα, νέας πηγὰς εἰς τὴν ἐργασίαν καί νέα μέσα πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαίων πόρων εἰς τὰς ἀποκληρωθεῖσας τοῦ πλοῦτου κλάσεις.

Ὡστε τὸ χρῆμα, διδόμενον παρὰ τινος τινί, χρησιμεύει εἰς τοῦτον, κατὰ γενικὸν κανόνα, πρὸς παραγωγὴν ἐτέρου χρήματος. Ἐάν δὲ ὁ δανειζὼν τὸ χρῆμα του δέν συντελῆ ἀμέσως, διὰ τῆς ἀτομικῆς του ἐργασίας, πρὸς τὰς νέας διὰ τοῦ δανεισθέντος χρήματός του παραγωγᾶς, δέν ἔπεται ὅτι δέν ἔχει καί τὸ δικαίωμα τῆς μερικῆς συμμετοχῆς ἐπὶ τῶν κερδῶν, ἀφοῦ ἡ παροχὴ του ἐκείνη ἦτο τὸ κύριον ἐλαττήριον τῶν χρηματικῶν προσουζήσεων τοῦ δανεισθέντος. Ἐάν μάλιστα ἐμβριθέστερον ἐξετάσῃ τις τὸ ζήτημα, θά εὔρη ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ δανειστοῦ πρὸς ἀπόκτησιν χρηματικῆς τινος ποσότητος, ὡς ἐκ τοῦ γενομένου δανείου, δέν εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν μερικὴ συμμετοχὴ εἰς τὰ κέρδη τοῦ ὀφειλέτου, ἀλλ' εἶναι τίμημα τῆς γενομένης ἐπὶ τινὰ χρόνον μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος τοῦ χρήματος τοῦ δανειστοῦ, ὅπερ ὁ ὀφειλέτης ἐνόμισεν ὅτι θά ἦτο ἐπιωφελές, ἐάν εὔρισκετο, κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, ἐν τῇ κυριότητι του.

Ἡ παρὰ τοῦ Προυδῶνος ὑποστηριχθεῖσα θεωρία ὑπὲρ τῆς κατὰ χαριστικὸν τρόπον παροχῆς δανείων δέν φαίνεται ἡμῖν λογική. Ὁ σοφὸς οὗτος κοινωνιστῆς παρεδέχετο, ὅτι ὁ δανει-

ζων χρηματικόν τι ποσόν δέν στερεῖται οὐδεμιᾶς ὀφειλέας ἐν τῷ δανείῳ, διότι δανεῖζει τι οὔτινος ἢ δέν ἔχει ἀνάγκη ἢ δέν δύναται νά ποιήσῃ παραγωγικὴν χρῆσιν. Ἄλλ' ἂν δεχθῶμεν τὴν ἀρχὴν ταύτην ὡς ὀρθήν, δικτὶ τότε νά μὴ θεωρήσωμεν ὡσαύτως ὡς λογικὴν τὴν δωρεὰν πώλησιν πράγματός τινος, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ὁ πωλητῆς ἔχει ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ ἐν τῇ κυριότητι του; Ἄλλως τε, ἐάν τὸ χρῆμα ὤφειλε νά προσφέρηται δωρεὰν παντὶ τῷ βουλομένῳ, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Προυδῶνος, τοῦ μετὰ τοσοῦτου ἐκλεκτοῦ πνεύματος συγγράψαντος τὰς «*Οἰκονομικὰς πλάνας*», τότε, νομίζομεν, οὐδέποτε θά προσεφέρετο ὡς δάνειον, καί ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πίστις βεβαίως θά ἔθρινεν ἀπὸ μαρμαρόν. Ἄλλὰ διὰ τῶν θεωριῶν τούτων τῶν κοινωνιστῶν, οὐ μόνον ἡ πίστις θά ἔπασχε δεινῶς ἀλλὰ καί ἡ ἰδιοκτησίς δέν θά ἀνεγνωρίζετο. Ἐνώπιον δὲ τοιούτων κινδύνων δέν ἦτο δυνατόν, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἰδιοκτησίς, παρὰ νά ἐπισημοποιεῖτο ἡ νομιμότης τοῦ δανείου καί τοῦ τόκου.

Τὴν μικρὰν ταύτην ἱστορικὴν παρέκβασιν ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν διὰ τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐξετάζομεν ἐνταῦθα. Ἐξ αὐτῆς ἀπορρέει ὡς λογικὴ συνέπεια ἡ σκέψις, ὅτι ὁ ἐκ τῶν δανείων προσερχόμενος τόκος εἶναι ἀναγκάριον δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ καί ὅτι ὡς τοιοῦτον ἔχει καθῆκον ὁ νομοθέτης νά τὸ προστατεύῃ. Ἄλλὰ ποῖαν ἄλλην προστασίαν ἠδύνατο ἔρα γε νά τῷ χορηγήσῃ ἐκτὸς ἐκείνης τῶν ὑποθηκῶν καί τῶν ἐνεχύρων; Ὅπου δὲ τοιαῦτα προστατευτικὰ παραρτήματα δέν ὑπάρχουσιν, ἐπὶ τίνος ἀσφαλείας θά στηριχθῆ ὁ δανειστῆς διὰ τὴν ἐμπρόθεσμον ἐπιστροφὴν τοῦ χρήματός του; Ὁ νομοθέτης ἐν τῇ εὐθυδικίᾳ του ἐπρονόησεν, ὅπως διὰ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως τοῦ ὀφειλέτου ἐξασφαλίξῃται ὁ δανειστῆς, καί ἐφάρμοσε ταύτην ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων ἰδίως ἀνευ δικστολῆς προσώπων, διότι αἱ πράξεις αὐταί, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνάπτονται ἀνευ τῆς συμπαρομαρτήσεως ἄλλων ἐξασφαλίσεων.

Ἡ προσωπικὴ κράτησις ἐν τούτοις δέν εἶναι ἐφεύρημα νεωτέρων ἐποχῶν. Ὑποθέτουσιν, ὅτι καθιερώθη ὑπὸ τῶν δώδεκα πενάκων, οἵτινες ἐδίδον τῷ δανειστῇ ἀπόλυτον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ

προσώπου και τῶν πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου. Οὐχ' ἦττον δέον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι μεταξύ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας προσωπικῆς κρατήσεως ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ, ἣν παραβλέπουσι συγγραφεῖς τινες τῆς σήμερον, διότι ἐκείνη μὲν οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰ μὴ δικαίωμα ἄμεσον καὶ ἀπόλυτον ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἐνῶ αὕτη τυγχάνει δικαίωμα ἔμμεσον, χρήσιμον μόνον πρὸς ἐξαναγκασμὸν τοῦ ὀφειλέτου πρὸς πληρωμὴν. Ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐν τούτοις ἐξαναγκαστικοῦ μέτρου τούτου διηρέθησαν αἱ γνώμαι τῶν συγγραφέων, καὶ ἄλλοι μὲν διίσχυρίσθησαν ὅτι τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἡ ἠθικὴ δὲν ἐπιτρέπουσιν, ὅπως ὁ ἄνθρωπος κατακρατῆται καὶ φυλακίζηται χάριν τῶν χρηματικῶν συμφερόντων ἑτέρου, ἄλλοι δὲ μὲν ἀντέλεξαν ὅτι χάριν τοῦ συμφέροντος τοῦ ἐμπορίου ἐν γένει καὶ τῆς πίστεως δέον νὰ χορηγῶνται αἱ ἐγγυήσεις πᾶσαι εἰς τοὺς δανειστάς, οὐδ' αὐτῆς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἐξικουμένης, διότι φρονοῦσιν ὅτι μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύνανται οἱ κεφαλαιοῦχοι νὰ θέτωσι τὸ χρῆμά των εἰς τὴν τοσοῦτον εὐεργετικὴν διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγὰς ἐν γένει κυκλοφορίαν.

Προκειμένου πράγματι περὶ τῶν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ τῶν συναλλαγῶν ἐν γένει, ἐμφανίζεται εἰς τὸ μέσον τὸ φάσμα τῆς πίστεως, τῆς μεγάλης δυνάμεως ταύτης ἣτις προσφυῶς παραβάλλεται κατὰ τὸ μέγεθος πρὸς βαθυλώνειον πύργον, στηριζόμενον, ἀντὶ ἐδραίων θεμελιῶν, ἐπὶ τῆς καλῆς ὑπολήψεως ἐν γένει καὶ τῆς τιμιότητος τοῦ ὀφειλέτου. Διὰ τῆς πίστεως ταύτης κατορθοῦται ὅπως γενικεύηται πάντοτε ἡ χρῆσις τῶν ὑπαρχόντων κεφαλαίων, ὅπως πολλαπλασιάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπικερδῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὅπως ὁ πλοῦτος αὐξάνη κατὰ γεωμετρικὸν λόγον. Ὡς δὲ γνωστὸν παρ' ἡμῖν, ἡ πίστις ἐβασίσθη ἀνέκαθεν ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἄνευ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ἔξεων καὶ περιστάσεων τοπικῶν, ἡ πίστις θὰ ἐναυάγει παρ' ἡμῖν καὶ αἱ ὑποθέσεις θὰ εἰσῆρχοντο εἰς τὸ στάδιον τῆς παντελοῦς στασιμότητος. Ἡ προσωπικὴ κράτησις ἔδωκεν εἰς τὸ ἐμ-

πόριον ἐν μέρει τὴν ὄθησιν, ἣν βλέπομεν σήμερον, καὶ τὰς προόδους, ἃς πᾶς τις δύναται ψηλαφητῶς νὰ θίξη.

Συνέβη ὁμοίως μεταξύ τῶν δανειζόντων νὰ εὐρεθῶσι καὶ κακοήθεις ἐπιχειρηματίαι, οἵτινες, δυνάμει τοῦ τόσον συντελεστικοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν πίστιν θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἠνέωξαν δανειστικὰ καταστήματα, ἣ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ οἱ δειλότεροι ἐξασκοῦσι τὰ τοῦ ἐπαγγέλματός των σχηματίζαντες, ὡς διαδίδεται, ἐταιρίας φαυλοβίων, συνάπτουσι σχέσεις μετὰ τῶν θυμάτων των, ἐκμεταλλεόμενοι τοὺς ἀπείρους ἢ τοὺς βλάκας πλουσίους νεανίας τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τῆς πρωτεύουσας, τοὺς ὁποίους παρακρίθουσι πρὸς ὑπογραφήν συναλλαγματικῶν ἐκ σπουδαίων ποσῶν, ἀντὶ τῶν ὀλίγων δραχμῶν, ἃς τοῖς μετροῦσι καὶ αἵτινες συνήθως δὲν χρησιμεύουσι πρὸς ἄλλο τι, εἰ μὴ πρὸς διαφθοράν. Εἰς προστασίαν λοιπὸν τῶν νεανίσκων τούτων καὶ τιμωρίαν τῶν κακοηθεστάτων τοκογλύφων των προτείνεται ἡ κατάργησις τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ὑπέρμαχοι πρὸς τοῦτο φαίνονται αἱ θεσμοθεταὶ τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ὁποίων ὁ θεσμὸς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ὅτε μὲν καταταραγίζεται μετὰ πολυχρόνιον ἰσχύον, ὅτε δ' ἐπαναφέρεται μετὰ ὀλιγοχρόνιον κατάργησιν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ ἐξωτερικὸν ἐπιχειρήμα τούτο, ὅπερ εἶναι καὶ εἰς τῶν σπουδαιοτέρων ἰσχυρισμῶν, περὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ὅπου ὁ θεσμὸς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως κατηργήθη ἢ κατήνησε περιττός, ἐκεῖ προσηγήθη ἡ κοινωνικὴ ἠθικοποίησις, ὁ ἐκπολιτισμὸς καὶ ἡ τακτικὴ τοῦ θεωρεῖν πρωτίστως ὡς ἱερὰν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων, ἡ διαφθορὰ δὲν ἐφάνετο μέχρι σκανδάλου ἀνεπτυγμένη, οὐδὲ ἡ *μεγαλομανία* εἶχε κυριεύσει τὰ πάντα, οὐδὲ ἡ νεολαία κατηγάλισκεν τὸν καιρὸν τῆς εἰς οἶα παρ' ἡμῖν. Ὅπου οἱ κοινωνικοὶ οὗτοι ὄροι δὲν εἶχον συμπληρωθῆ ἢ ὅπου οὗτοι διαταράχθησαν, βλέπομεν τοὺς νομοθέτας καταργοῦντας μὲν προσκρίως τὴν προσωπικὴν κράτησιν, ἐπαναφέροντας δὲ αὐτὴν ταχέως, ὡς συνέβη τετρακίς ἐν Γαλλίᾳ ἐν δικαστήματι 40 ἐτῶν, παραπλησίως δὲ καὶ ἐν ἄλλοις ἔθνεσιν. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν ἕτερον ἰσχυρισμὸν, ὅστις

ἀναφέρεται εἰς τὴν προστασίαν τῶν εἰρημένων νέων καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν γνωστῶν τοκογλύφων, νομίζομεν ὅτι προτιμώτερον θὰ ἦτο ἂν ἐπροταίνοτο ἡ αὐστηρά, χρηματικὴ ἰδίως, τιμωρία τῆς ἀποδεδειγμένης τοκογλυφίας καὶ ἂν ἐδίδοτο τοῖς γονεῦσι τῶν νεανιῶν τούτων ἡ συμβουλή, ἵνα ἐπιτρέπωσι πολὺ λάκις τὴν φυλάκισιν τῶν τέκνων των πρὸς σωφρονισμόν των.

Ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, ἡ κατάργησις τοῦ θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως παρ' ἡμῖν, θὰ ἐπιφέρῃ μετὰ πάροδον οὐ πολλοῦ χρόνου τὴν κατάπτωσιν τῆς πίστεως ἀφιπταμένης μακρὰν ἡμῶν. Πάντες οἱ ὀφειλέται, εἴτε εὐπόροι εἴτε ἀπόροι, ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων, ἔχοντες εἰς τὸ στόμα τὴν φράσιν «οὐκ ἂν λάθῃς παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος», θὰ καταστῆσιν τοὺς ἀθώους καὶ ἠθικοὺς δανειστάς των καθ' ἑκατοντάδας θύματα. Δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ἡ προτεινομένη ὀπισθενεργὸς δύναμις τοῦ καταργουμένου τὴν προσωπικὴν κράτησιν νόμου, ἵνα ἐννοήσῃ τις τὴν ἔκτασιν τῆς ἀπειλουμένης πιστωτικῆς καταστροφῆς.

Οὕτω δὲ αἱ χάριν τῆς τιμωρίας τῶν τοκογλύφων διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐπισυμβησόμενα οἰκονομικὰ ζημίαι ἔσονται μεγάλης σπουδαιότητος, ἐνῶ αἱ ὠφέλειαι θὰ συμποσῶνται εἰς τὴν διάσωσιν εὐχρήμων τινων κούφων νέων. Οἱ νομίζοντες ἄλλως τε, ὅτι διὰ τῆς καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως θὰ ἐκλείψῃ παντελῶς ἡ γνωστὴ κλάσις τῶν τοκογλύφων, φρονοῦμεν ὅτι ἐσφαλμένως ποιοῦσι τοὺς ἐκυτῶν ὑπολογισμούς, ἀφοῦ εἶναι γνωστόν ὅτι καὶ τότε θὰ μένωσιν ἐλεύθεροι οἱ δανεισταὶ νὰ δανείζωσιν, εἴτε δι' ἐνεγύρων εἴτε δι' ὑποθηκῶν, κατὰ τὸ δοκοῦν· αὐτοὶ πάντοτε κατὰ τὰς περιστάσεις προσδιορίζοντες τὸ τίμημα τοῦ τόκου, διότι, ὡς γνωστόν, τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθυποβληθῇ φυσικῶς εἰς προσδιορισμὸν διὰ νόμου. Ὁ νόμιμος προσδιορισμὸς τοῦ τόκου σημαίνει πλάνην οἰκονομικὴν (1).

(1) Κανονίζων ὁ νομοθέτης τὸ τίμημα τοῦ τόκου, ὅπου δὲν εἶναι ἄλλο εἰ μὴ τὸ ἐνοίκιον τῶν χρημάτων, δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃμεν διὰ τινος λόγου δὲν θὰ δύναται νὰ προσδιορίσῃ καὶ τὸ ἐνοίκιον τῶν οἰκιῶν κτλ. οὕτω δὲ θὰ ἐμβαλεῖν εἰς τὰς παχυλοτέρας παραδοξολογίας.

Ὁ μόνος βέβαιος καὶ ἀσφαλὴς κανονισμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐπιβάλλει ὅπως ἡ τιμὴ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν τόκων, ἀντὶ αὐθαρέτως νὰ κανονίζηται ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἀπορρέει ἐκ τῶν σχέσεων αἰτινες πηγάζουσιν ἐκ τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζήτησεως. Εἰς τοὺς νόμους τῶν δύο τούτων ταλαντευομένων πλαστίγγων καθυποτάσσονται καὶ αὐταὶ ἄλλως τε αἱ κυβερνήσεις κατὰ τὴν σύναψιν τῶν δανείων των. Ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις, κανονίζουσαι τὸ τίμημα τοῦ τόκου, ὅπως καὶ ἔλων τῶν πραγμάτων, ἐπιφέρουσι συνεχῶς τὴν ἔκπτωσιν τῶν τιμῶν. Ὡστε λογικῶς συνάγεται, ὅτι καὶ μετὰ τὴν προτεινομένην κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως (ἥτις, δεόν προσέτι νὰ δηλώσωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἦ γενικὴ, διότι καὶ αὐτοὶ αἱ σφοδρότεροι ὑποστηρικταὶ τῆς καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως θέλουσι νὰ διατηρηθῇ αὕτη διὰ τινος περιστάσεις, ἰδίως δὲ διὰ τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλάς, ἀφοῦ μάλιστα εὐρίσκουσι δύσκολον, εἰ μὴ ἀδυνατόν, ἄνευ ταύτης τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων κτλ.) δύναται νὰ βασιλεύῃ ἀκόμη ἐπὶ πολὺ ἡ κλάσις τῶν τοκογλύφων, ἔστω καὶ ἐπὶ διαφόρου τάξεως ὀφειλετῶν.

Πρὸς ἐξολόθρευσιν τῆς τοκογλυφίας φρονοῦμεν, ὅτι προτιμώτερον θὰ ἦτο, ἀντὶ τῆς καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως σήμερον, νὰ ἐφρόντιζον οἱ ἀρμόδιοι περὶ δύο τινων, α) περὶ τῆς ὅσον δυνατόν εἰς ἐκτενέστερον βαθμὸν διαδόσεως τῶν πιστωτικῶν καταστημάτων, δι' ὧν καὶ ἡ προσφορὰ τῶν κεφαλαίων αὐξάνει καὶ οἱ τόκοι μετριάζονται, κανονιζομένης πάντοτε ἐπὶ τὸ ἔλαττον τῆς τιμῆς των, καὶ β) περὶ τῆς ἐπιβολῆς οὐχὶ αὐστηροτέρων ποινῶν ἐκείνων ἅς ὁ ποινικὸς νόμος παρεδέχθη (ἄρθ. 434) κατὰ τῶν τοκογλύφων, ἀλλὰ μεγαλύτερων χρηματικῶν προστίμων καί, εἰ δυνατόν, δημεύσεων τοῦ δανεισθέντος τοκογλυφικῶς κεφαλαίου. Καὶ τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ γαλ. ποιν. νόμου, δι' οὗ ἡ προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐπιβάλλεται παρὰ ἐπὶ δανείων ὑπερβαίνοντων τὰ 500 φρ. κανονιζομένης πάντοτε τῆς ποινῆς ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ, ἥτοι τρεῖς μῆνας ἐπὶ πλεόν, ἀνὰ πᾶσαν προσθήκην 500 φρ., θὰ ἐγένετο ἀφετηρὶα ἐπωφελοῦς μεταρρυθμίσεως.

Όταν κράτος τι εύρίσκηται εἰς τὰς ἀρχὰς ἀκόμη τῆς ἐκπολιτιστικῆς του σταδιοδρομίας, παρ' ἧς δυστυχῶς κατόρθωμα θεωρεῖται ἐὰν ὁ ὀφειλέτης δυνήθῃ νὰ ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ παρὰ τῷ ὀποίῳ τὸ σμῆνος τῶν δικηγόρων εἴθισται νὰ ἐξευρίσκη πάντα τρόπον πρὸς ἔγερσιν δικῶν, καταστρατήγησιν τῶν δανειστῶν κλπ., δὲν ὀφείλει, νομίζομεν, νὰ προβαίῃ τσοῦτον ταχέως εἰς κατάργησιν θεσμῶν, οἵτινες δὲν βλέπομεν νὰ ὦσι καὶ πράγματι τσοῦτον αὐστηροί, ἀφοῦ διὰ τοὺς πένητας ὀφειλέτας ἰσχύει τὸ σωτήριο ἐυεργέτημα τῆς ἐκστάσεως τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας θεωροῦνται ἀνγκυκλιότατοι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς καὶ ἰδίως τοῦ ἐμπορίου, ἕνεκεν τῆς ἀπειλῆς ἣν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τοῦ ὀφειλέτου. Δὲν δυνάμεθα οὐχ' ἤττον παρὰ νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως μετέχει τοῦ ὀπισθοδρομικοῦ, ὡς καὶ ἐκεῖνος τῆς θανατικῆς ποινῆς μετέχει τοῦ ἀπανθρώπου καὶ τοῦ βαρβάρου. Πρὸς ἀπόδειξιν μάλιστα τούτου δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ποιήσῃται τις μακρὰς σχετικὰς μελέτας, ὅπως κατόπιν κηρυχθῆ κατὰ τῶν θεσμῶν αὐτῶν. Οἱ θεσμοὶ οὗτοι, αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν, εἰσὶν ἀντιπαθητικοί. Ἡ ἰδιότης των ὅμως αὕτη δὲν κωλύει ἡμᾶς νὰ ἀνγκυρώσωμεν αὐτοὺς ὡς ἀναγκαίους, καὶ ἐὰν δὲν παραδεχθῶμεν αὐτοὺς ὡς τοιοῦτους διὰ μακρότατον χρόνον, κατ' ἐλάχιστον ὅμως προσωρινῶς καὶ μέχρι τῆς προσδοκωμένης ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν, ἐξ ἧς ἐλεύσεται ἡμᾶρ, ὅτε ἀρ' ἑαυτῶν θέλουσι καταπέσει, οὕτως εἰπεῖν, φυσικῶς. Αὐτὸς μὲν εἶναι ὁ πόθος, ἡ δὲ πρακτικὴ ἀνάγκη ἔχει τὰς ἰδικιτέρας ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπαιτήσεις τῆς.

E. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ.

ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Πρὸ ἐνὸς ἔτους ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ νόμου τῆς 1 μαρτίου 1888 ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς ξένους ἡ ἀλιεῖα εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ Ἀλγερίας, μέχρι τριῶν θαλασσίων μιλίων πρὸς

τὸ πέλαγος ἀπὸ τῆς χαμηλοτέρας ἀκτῆς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κόλπους, ὁ ὑπολογισμὸς τῶν τριῶν μιλίων κανονίζεται ἀπὸ εὐθείας γραμμῆς, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ πλησιεστέρου μέρους τῆς εἰσόδου μέχρι τοῦ σημείου καθ' ὃ τὸ ἀνοιγμα δὲν ὑπερβαίνει τὰ δέκα μίλια. Ἐὰν ὁ πλοίαρχος ἢ ναῦται ξένου πλοίου ρίψωσι δίκτυα ἢ ὅπως δῆποτε ἀλιεύσωσιν ἐν τῇ ἀπηγορευμένῃ ταύτῃ ἐκτάσει τῶν γαλλικῶν θαλασσῶν, τιμωρεῖται ὁ πλοίαρχος διὰ προστίμου 16—250 φρ., διπλασιαζομένου ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς, λογιζομένης τοιαύτης ἐὰν κατὰ τὰ δύο προηγούμενα ἔτη κατεδικάσθη ἐπὶ παραβάσει τοῦ προκειμένου νόμου.

Οἱ πλοίαρχοι τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς Γαλλίας καὶ ἐν γένει οἱ ἐπὶ τῆς θαλασσίας ἀστυνομίας ἀξιωματικοὶ αὐτῆς βεβαιοῦσι δι' ἐκθέσεώς των τὰς παραβάσεις καὶ ὀδηγοῦσι τοὺς παραβάτας καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλησιεστέρου γαλλικοῦ λιμένος, αἱ ἀρμόδιαι τοῦ ὀποίου ἀρχαὶ κατὰσχουσι τὰ ἀλιευτικὰ ἐργαλεῖα καὶ πωλοῦσι κατὰ τὰς ἐπὶ τούτῳ διατυπώσεις τὰ προϊόντα τῆς πικρῆς ἀλιείας, παραδίδουσαι τὸ τίμημα αὐτῶν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν ἐργατῶν θαλάσσης, μέχρι οὗ ἀποφασίσει τὸ δικαστήριον, ἢ καταδικαστικὴ τοῦ ὀποίου ἀπόφασις συνεπάγει τὴν δήμευσιν τῶν κατασχεθέντων ἐργαλείων, τὰ ὁποῖα, ἂν μὲν εἶναι ἀπηγορευμένα, καταστρέφονται, ἂν δὲ οὐχί, πωλοῦνται καὶ τὸ τίμημα αὐτῶν μετὰ τοῦ τιμήματος τῶν πωληθέντων προϊόντων εἰσάγεται εἰς τὸ ταμεῖον τῶν ἀπομάχων ναυτικῶν.

Ἀρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ πλημμελειοδικεῖον τῆς περιφέρειας, εἰς ἣν ὑπάγεται ὁ λιμὴν, ἐν τῷ ὀποίῳ ὀδηγοῦνται οἱ παρανόμως ἀλιεύοντες. Ἐὰν οὗτοι δὲν καταδιωχθῶσιν ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς πράξεώς των, λογίζεται αὕτη παραγεγραμμένη. Τὰ πρωτόκολλα, δι' ὧν βεβαιοῦται ἡ παράβασις αὐτῶν, ἀποτελοῦσι τελείαν ἀπόδειξιν μέχρι προσβολῆς των ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, ἐν ἐλλείψει δὲ αὐτῶν εἶναι δεκτοὶ καὶ μάρτυρες. Ὁ παρὰ πλημμελειοδικαίας εἰσαγγελεὺς διευθύνει τὴν κατηγορίαν, δυναμένων καὶ τῶν ἀρμόδιων ναυτικῶν ἀξιωματικῶν νὰ ὑποβάλλωσι προτάσεις ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Ἐὰν ὁ

καταδικασθείς δὲν πληρώσῃ τὰ ἐπιβληθέντα αὐτῷ πρόστιμον καὶ ἔξοδα, κρατεῖται τὸ πλοῖόν του μέχρι ὀλοσχεροῦς πληρωμῆς ἢ μέχρι τριῶν μηνῶν διὰ τὴν πρώτην παράβασιν καὶ μέχρι ἑξ μηνῶν ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς. Ἐὰν ἀνγκύψῃ ἢ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν, δύναται νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἄφασιν τοῦ πλοίου του, καταθέτων τὸ ποσὸν τῆς καταδίκης του καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα.

Ἐκ τῆς ἀλιευτικῆς ταύτης διὰ τοὺς ξένους ἀπαγορεύσεως τῶν γαλλικῶν θαλασσῶν δὲν ἐμποδίζεται ὁ ἐντὸς αὐτῶν πλοῦς τῶν ξένων ἀλιευτικῶν πλοίων. Ἰδιαιτέρα διατάγματα θὰ κανονίσωσι τὴν κατ' αὐτὰ θαλασσίαν ἀστυνομίαν, τῆς ὁποίας αἱ παραβάσεις βεβαιοῦνται καὶ δικάζονται κατὰ τὰ ἄνω ἐκτεθέντα, ἐπιβαλλομένου αὐτοῖς προστίμου 16—100 φρ. Ἐν γένει ἢ προκειμένη νομοθεσία διατηρεῖ ἐν ἰσχύϊ τὰς μεταξὺ Γαλλίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν συμβάσεις καὶ τοὺς πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν νόμους.

ΤΑΜΕΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΩ 1889

Πρὸ ὀλίγου ἢ «Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσίευσεν τὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἔγκρισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸν ὁποῖον ἡ διοικοῦσα αὐτὸ ἐπιτροπὴ κατήρτισεν διὰ τὸ ἔτος 1889. Κατ' αὐτὸν ἀναβιβάζονται τὰ μὲν ἔσοδα εἰς 2,471,200 δρ., τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 3,179,155, ἐπομένως ὑπάρχει ἔλλειμμα 707,955 δρ., περὶ τῶν ὁποίων ἐπεφυλάχθη τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἵνα ζητήσῃ παρὰ τῆς Βουλῆς τὰς ἀναγκαίαις ἀναπληρωματικὰς πιστώσεις. Σχετικῶς πρὸς τὸ ἔτος 1888 παρατηρεῖται ἐκπαιθετὴ ἐλάττωσις κατὰ τὸ 1889 ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀναβαίνουσα κατὰ μὲν τὰ ἔσοδα εἰς 285,800 δρ., κατὰ δὲ τὰ ἔξοδα εἰς 422,275. Ἐπὶ τοῖς ἐξόδοις τοῦ 1888 τὸ ἔλλειμμα τοῦ 1889 ὑπερβαίνει λοιπὸν τὸ ἐν ἑκατομμύριον (1,130,230 δρ.).

Ἔσοδα.—Διαίρουνται ταῦτα τῷ 1889 εἰς ἕξ κεφάλαια, α') συνδρομὴ δημοσίας κατὰ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ κράτους 300,000 δρ. (ἀντὶ 350,000 τῷ 1888), β') εἰσφορὰ τῶν δήμων 2,000,000, γ') χορηγία ἐκ τῶν τόκων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως διατελούντων κληροδοτημάτων, τῶν μὴ καθωρισμένων εἰς εἰδικούς σκοπούς 50,000, δ') ποσοστὸν 5 τοῖς ο/ο ἐπὶ τῶν ἐτησίων ἐσόδων τῶν ἱερῶν μονῶν 120,000, ε') ἰδιαιτέρα καταβολὴ ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἐπισκόπου Ἱεραπόλως πρὸς σύστασιν δημοτικῶν σχολείων κορασιῶν ἐν Ἀνδρῶ 200, τὸ ὅλον 2,471,200 δρ.

Ἔξοδα.—Τὸ σημαντικώτερον κεφάλαιον αὐτῶν ἀφορᾷ εἰς τὴν συντήρησιν τῶν συνεστημένων δημοτικῶν σχολείων, ἀναβιβάζομενον εἰς 2,827,850 δρ., ἧτοι α') μισθοὶ 1688 τακτικῶν δημοδιδασκάλων, ἐξ ὧν 275 πρωτοβάθμιοι πρὸς 140 δρ. κατὰ μῆνα 462,000 δρ., 720 δευτεροβάθμιοι πρὸς 100 δρ. κατὰ μῆνα 864,000 δρ., 693 τριτοβάθμιοι πρὸς 80 δρ. κατὰ μῆνα 665,280 δρ., μισθὸς διορισθησομένων διδασκάλων ἐκ τῶν ἐκτὸς ὑπηρεσίας διατελούντων καὶ τῶν ἀποφοιτῶντων ἐκ τῶν διδασκαλείων 50,000 δρ., ὑπερβάλλον μισθοῦ 15 πρωτοβαθμίων δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλιστῶν διευθυνουσῶν σχολεῖα ἀρρένων ἐν Ἀθήναις, Σύρῳ, Πάτραις καὶ Κερκύρᾳ πρὸς 40 δρ. κατὰ μῆνα 7,200 δρ., β') ἀποζημιώσεις λόγῳ ἰδιαιτέρας κατοικίας 1688 τακτικῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, πληρωνομένη κατὰ μῆνα εἰς τοὺς κατοικοῦντας ἐκτὸς τῶν σχολείων, 71 προϊστάμενοι σχολείων ἐν πρωτευούσαις νομῶν πρὸς 500 δρ. 35,500 δρ., 177 ὑφισταμένοι ἐν τοῖς αὐτοῖς πρὸς 400 δρ. 70,800 δρ., 207 ὑφισταμένοι ἐν πρωτευούσαις πρώην ἐπαρχικῶν πρὸς 300 δρ. 62,100 δρ., 1233 δημοδιδάσκαλοι ἐν ἄλλοις σχολείοις πρὸς 120 δρ. 147,960 δρ., διὰ διορισθησομένους ἐντὸς τοῦ 1889 δρ. 15,000, γ') ἀποζημιώσεις 350 γραμματοδιδασκάλων, ὑπηρετούντων εἰς ἐγκριμένα σχολεῖα δι' ἑλλειψιν πτυχιούχων δημοδιδασκάλων, πρὸς 400 δρ. κατ' ἔτος 140,000 δρ., δ') ἀποζημιώσεις ὑπηρετῶν σχολείων, 79 ἐν πρωτευούσαις νομῶν πρὸς

25 δρ. κατὰ μῆνα καὶ 129 ἐν πρωτευούσαις τῶν πρώην ἐπαρχιῶν πρὸς 20 δρ. κατὰ μῆνα (ἀφαιρουμένων τῶν κενῶν θέσεων) 37,260 δρ., ε') ἐπιχορήγησις διὰ γραφικὴν ὕλην εἰς δημοτικά σχολεῖα, 71 ἐν πρωτευούσαις νομῶν πρὸς 30 δραχ. κατ' ἔτος, 129 ἐν πρωτευούσαις πρώην ἐπαρχιῶν πρὸς 20 δραχμάς, 1604 ἐν δήμοις καὶ χωρίοις πρὸς 10 δρ. 20,750 δρ., ς') μισθώματα δημοτικῶν σχολείων 190,000 δρ., ζ') ἐπισκευὴ διδασκῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ δημόσιον, τοὺς δήμους ἢ τὰς κοινότητας, 30,000 δρ., η') ἐπιπλά, διδασκτικὰ βιβλία, πίνακες καὶ λοιπὸν ὑλικὸν σχολείων, προμήθεια νέων καὶ ἐπισκευὴ ὑπαρχόντων, 20,000 δρ., θ') ἐξόδα ἐπιθεωρήσεων 10,000 δρ.

Τὰ λοιπὰ ἐξόδα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἔχουσι κλιμακῆδόν ὡς ἑξῆς: 1) γραμματοσχολεῖα 120,000 δρ. εἰς ἀποζημίωσιν 300 γραμματοδιδασκάλων, ὑπηρετούντων εἰς μὴ συνεστημένα δημοτικά σχολεῖα πρὸς 400 δραχμάς κατ' ἔτος, 2) ἐξόδα βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως ἐσόδων 50,000 δρ., ἧτοι εἰς ποσοστὰ ταμιακῶν ὑπαλλήλων ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἐσόδων τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ΑΧΜΑ' νόμου 50,000 δρ. καὶ εἰς βιβλία ταμιακῶν ὑπαλλήλων 500 δρ., 3) ἐξόδα διοικήσεως καὶ ὑπηρεσίας τοῦ ταμείου 32,680 δρ., ἧτοι μισθὸς τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀνωτέρω νόμου ὑπαλλήλου πρὸς 240 δρ. κατὰ μῆνα 2,880 δρ., ἀποζημίωσις τοῦ ὑπηρετοῦ τοῦ γραφείου τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς 40 δρ. κατὰ μῆνα 480 δρ., ἐξόδα γραφείου ἐπιτροπῆς, βιβλία, ἔντυπα κλπ. 1000 δρ., γραφικὴ ἐπιχορήγησις 236 δευτερευόντων διατακτῶν εἰρηνοδικῶν τοῦ κράτους, ἐπιτρεπομένων ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου, ἀνά δρ. 120 ἑκάστω 28,320 δρ.

Τὰ εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1889 καθυστεροῦντα ἐξόδα τοῦ 1888 ἀναθεωροῦνται εἰς 148,125 δρ. ἧτοι εἰς μισθούς τκακτι.ῶν δημοδιδασκάλων 28,825, εἰς ἀποζημίωσιν ἰδιαιτέρως κατοικίως αὐτῶν 3,000, εἰς ἐνοίκια διδασκῶν 35,200, εἰς ἀποζημίωσιν 300 γραμματοδιδασκάλων ὑπηρετούντων εἰς μὴ συνεστημένα δημοτικά σχολεῖα διὰ τὴν β'

ἐξαμηνίαν τοῦ 1888 πρὸς 200 δρ. ἑκάστω 60,000, εἰς ἀποζημίωσιν γραμματοδιδασκάλων ὑπηρετούντων εἰς συνεστημένα δημοτικά σχολεῖα 20,000, εἰς ἐξόδα ἐπιθεωρήσεως καὶ ὑπηρεσίας σχολείων 1,100.

A.

ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΕΝ Τῇ ΠΑΓΚΟΣΜΙῳ ΕΚΘΕΣΕΙ

Ἡ Παγκόσμιος Ἐκθεσις, τὴν ὁποίαν ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία τελεῖ νῦν ἐν Παρισίοις, εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων ἐορτῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Δὲν εἶναι μόνη ἡ βιομηχανικὴ ἐργασία αὐτοῦ, ἣτις ἐκλήθη εἰς τοὺς τελουμένους ἀγῶνας. Ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τοῦ ὅλου ἐπινοήματος. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανστάσις τοῦ 1789 συναθροίζει τοὺς λαοὺς εἰς τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς. Δὲν ἀπαιτεῖται μεγαλιέτερος τίτλος εἰς τὴν ἀνάμνησίν των.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπόψεων, τὰς ὁποίας ἡ καθόλου πρόοδος ἔχει νὰ δείξῃ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889, σημαντικὴν κέκτηται θέσιν τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ. Διαβαῖνον τοῦτο τὰ ὄρια τῶν ἐπικρατειῶν, τείνει τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς γνωρίζοντας τὴν δύναμίν του καὶ κρατεῖ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὰς χεῖρας του. Ὑπὸ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ οἱ μὲν φραγμοὶ τῶν φυλετικῶν ἀντιπαθειῶν καταπίπτουσι, τὰ δὲ ἐλατήρια τῶν συμφερόντων περιβάλλονται ἁρμονικώτερον χαρακτῆρα. Εἰς τὴν γόνιμον αὐτὴν ἰδέαν ἀνήκουσι τὰ Διεθνῆ Συνέδρια, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλει φιλοξενήσει ἡ Παγκόσμιος Ἐκθεσις τῶν Παρισίων. Ἐν προηγουμένῳ φυλλάδιῳ ἐπραγματεύθημεν περὶ τοῦ Παγκοσμίου Ἀποταμειωτικοῦ Συνεδρίου⁽¹⁾, ὅπερ θέλει λάβει χώραν κατὰ τὴν 3/15 μέχρι τῆς 8/20 ἰουλίου 1889. Καλοῦνται εἰς αὐτὸ οἱ παντός εἶδους ταμειωτικοὶ ὄργανισμοί. Εἶναι γενικὴ συνάθροισις τοῦ πνεύματος τῆς λαϊκῆς προνοίας.

(1) "B. Οικονομικὴν Ἐπιθεώρησιν φυλ. 143 δεκεμβρίου 1888 σελ. 495.

Εἰς ἐξήκοντα καὶ ὀκτώ ἀναριθμίζονται τὰ Διεθνή Συνέδρια, τὰ ὅποια θὰ συγκροτηθῶσιν ὑπὸ τὴν στέγην τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, μεταξύ τῶν ὁποίων 54 μὲν προσδιώρισαν ἤδη τὰς ἡμέρας τῆς συγκροτήσεώς των, τὰ λοιπὰ δὲ πρόκειται νὰ τὸ πράξωσι προσεχῶς. Ἡ ἀπογραφή καὶ τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων δίδει τὴν καθολικὴν τῆς διεθνούς συναντήσεως ἔννοιαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρῶτα, θέλομεν ἀκολουθήσει τὴν χρονολογικὴν (ν. ἔ.) τῆς συγκροτήσεώς των σειράν.

Κατὰ μὲν τὸν ἰούνιον 1889 θὰ συγκροτηθῶσι τὰ ἐξῆς Διεθνή Συνέδρια: τῆ 12-15 τὸ τῆς ναυαγιοσωτηρίας, τῆ 17-22 τὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων, τῆ 18-27 τὸ τῆς ἑταιρίας τῶν λογίων, τῆ 24-29 τὸ τῆς προστασίας τῶν ἔργων τῆς τέχνης καὶ τῶν μνημείων, τῆ 26-28 τὸ τῶν εὐθηνῶν κατοικίων, τῆ 28-2 ἰουλίου τὸ τῆς ἀρτοποιίας.

Κατὰ δὲ τὸν ἰούλιον τὰ ἐξῆς: τῆ 1-4 τὸ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐργασίας, τῆ 3-11 τὸ τῆς γεωργίας, τῆ 5-10 τὸ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους εἰς τὰς τιμὰς τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἐφοδίων, τῆ 8-12 τὸ τῆς τεχνικῆς, ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆ 11-13 τὸ τῶν ἐργατικῶν συλλόγων, τῆ 15-20 τὸ τῶν ταμειυτικῶν τῆς προνοίας ὀργανισμῶν, τῆ 16-19 τὸ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργατῶν εἰς τὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρήσεων, τῆ 16-26 τὸ τῆς βιβλιογραφίας τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, τῆ 25-31 τὸ τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας, τῆ 29-31 τὸ τῆς μελέτης τῶν σχετικῶν πρὸς τὸν ἀλκοολισμόν ζητημάτων, τῆ 28-4 αὐγούστου τὸ τῆς δημοσίας πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς βοηθείας, τῆ 29-3 αὐγ. τὸ τῆς χημείας, τῆ 31-3 αὐγ. τὸ τῆς ἀεραναυτικῆς, τῆ 31-3 αὐγ. τὸ τῶν περιστεροφίλων.

Κατὰ δὲ τὸν αὐγούστον τὰ ἐξῆς: τῆ 1-5 τὸ τῆς θεραπευτικῆς, τῆ 4-11 τὸ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς δημογραφίας, τῆ 4-11 τὸ τῆς στενογραφίας, τῆ 5-8 τὸ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν τυφλῶν, τῆ 5-10 τὸ τῆς δερματολογίας καὶ σιφιλιδογραφίας, τῆ 5-10 τὸ τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῆ 5-10 τὸ τῆς ψυχιατρικῆς, τῆ 5-10 τὸ τῆς φυσιολογικῆς ψυχολογίας, τῆ 6-11 τὸ τῶν γεωγραφικῶν ἐργασιῶν, τῆ 6-17 τὸ

τῆς φωτογραφίας, τῆ 8-14 τὸ τῆς μελέτης τῶν μεταβιβάσεων τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας, τῆ 10-17 τὸ τῆς ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας, τῆ 11-19 τὸ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, τῆ 12-19 τὸ τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν, τῆ 16-21 τὸ τῆς κηπουρικῆς, τῆ 19-26 τὸ τῆς προϊστορικῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ἀρχαιολογίας, τῆ 21-23 τὸ τῆς ὁμοιοπαθητικῆς, τῆ 24-31 τὸ τῶν ἠλεκτρικῶν, τῆ 27-28 τὸ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν τῆς πυροσβεστικῆς.

Κατὰ δὲ τὸν σεπτέμβριον τὰ ἐξῆς: τῆ 1-7 τὸ τῆς ὁδοποιητικῆς, τῆ 2-9 τὸ τῆς χρονομετρίας, τῆ 2-11 τὸ τῶν μεταλλείων καὶ τῆς μεταλλουργίας, τῆ 8-12 τὸ τῶν συνεργατικῶν ἑταιριῶν καταναλώσεως, τῆ 9-14 τὸ τῶν οἰκοδομικῶν μεθόδων, τῆ 9-14 τὸ τῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ δυστυχημάτων, τῆ 11-14 τὸ νομισματικόν, τῆ 16-21 τὸ τῆς ὠτολογίας καὶ λαρυγγολογίας, τῆ 16-21 τὸ τῆς ἐφηρμοσμένης μηχανικῆς, τῆ 19-24 τὸ τῆς κτηνιατρικῆς, τῆ 19-25 τὸ τῆς μετεωρολογίας, τῆ 22-27 τὸ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ποταμίων ὑδάτων, τῆ 22-28 τὸ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας.

Κατὰ δὲ τὸν ὀκτώβριον τῆ 3-10 τὸ τῆς ὑδρολογίας καὶ κλιματολογίας.

Τὰ λοιπὰ Διεθνή Συνέδρια εἶναι τὰ ἐξῆς: τὸ τῆς καταστατικῆς, τὸ τῶν λαϊκῶν παραδόσεων, τὸ τῶν ἐθνογραφικῶν ἐπιστημῶν, τὸ τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, τὸ τῆς εἰρήνης, τὸ τῆς ζωολογίας, τὸ τῆς φιλανθρωπικῆς βοηθείας ἐν καιρῷ πολέμου, τὸ τῆς μελέτης τῶν ἀποικιακῶν ζητημάτων, τὸ τῶν γυναικείων ἔργων καὶ θεσμῶν, τὸ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους εἰς τὸν ἀποικισμόν καὶ ἐποικισμόν, τὸ τῆς ἑβδομαδικῆς ἀναπαύσεως, τὸ τῆς ἐνοποιήσεως τῆς ὥρας, τὸ τῆς οὐρανίας φωτογραφίας, τὸ τῆς διαδόσεως τῆς γυμναστικῆς ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΑ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ

Ἡ πολεμικὴ ἀποζημίωσις, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἡ Γερμανία ἐκ τῆς ἐκβάσεως τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ἔσχε σημαν-

τικὴν ἐπιρροήν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν τῆς πρώην βορείου γερμανικῆς ὀμοσπονδίας. Ἐπληρώθησαν πάντα καὶ δὲν ἔμεινε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1874 εἰμὴ ὑπόλοιπον, ἴσον τῷ μηδενί, 24,000 μάρκων πρὸς ἀποπληρωμὴν. Ἐν τούτοις μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν ἢ διέπουσα τὴν Γερμανίαν προσωπικὴ πολιτικὴ ἐνεκαίνισε διὰ τοῦ ἀπὸ 14 ἰουνίου 1877 αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος νέαν δανειστικὴν περιόδον καὶ δὴ μετὰ τρόπου, ὅστις ἤρχισε τελευταῖον νὰ ἐνασχολῆ σπουδαίως τὰς σκέψεις τῶν Γερμανῶν.

Ἡ ὁρμή, μεθ' ἧς ἡ γερμανικὴ αὐτοκρατορία εἰσῆλθεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877 εἰς τὴν δανειστικὴν ὁδόν, ἠκολούθησε τὴν ἐξῆς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀνάπτουζιν. Ἀπὸ 16,300,000 μάρκων (τὸ μάρκ. = 1.25 δραχ.) τῷ 1877 ἀνέβησαν τὰ δάνεια αὐτῆς εἰς 72,203,600 τῷ 1878, εἰς 138,860,700 τῷ 1879, εἰς 218,057,600 τῷ 1880, εἰς 267,786,500 τῷ 1881, εἰς 319,239,000 τῷ 1882, εἰς 348,951,500 τῷ 1883, εἰς 373,125,200 τῷ 1884, εἰς 410,000,000 τῷ 1885, εἰς 440,000,000 τῷ 1886, εἰς 486,201,000 τῷ 1887, εἰς 818,787,000 τῷ 1888, εἰς 1,238,614,517 τῷ 1889 (ἀμα πραγματοποιηθῶσιν αἱ ψηφισθεῖσαι τῷ 1888 πιστώσεις ἐκ 325,435,000 μάρκ. καὶ αἱ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1889/90 ἐξ 90,392,517). Ἐν διαστήματι 13 ἐτῶν ἡ γερμανικὴ αὐτοκρατορία ἐδανείσθη 1 $\frac{1}{4}$ δισεκατομμύριον μάρκων! Τὸ πλεῖστον ἂν ὄχι τὸ ὅλον τοῦ κολοσσαίου τούτου ποσοῦ ἀφορᾷ τὸν στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν τῆς χώρας. Ἡ νίκη λοιπὸν δὲν ἀρκεῖ. Καὶ ἵνα τὴν ἀποκτήσῃ τις καὶ ἵνα τὴν φυλάξῃ, εἶναι ἐξίσου πολυδάπανον.

Χωρὶς νὰ ὑπολογισθῶσιν αἱ κατὰ θάλασσαν δαπάναι, ἐνῶ πρὸ τῆς νέας συγκροτήσεως τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὁ στρατιωτικὸς προϋπολογισμὸς τῶν χωρῶν αὐτῆς ἀνέβαινε τῷ 1868 εἰς 199,252,719 μάρκα, μετὰ 20 ἔτη τῷ 1888/89 ἀνέβη εἰς 362,465,016. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην περιόδον ἡ στρατιωτικὴ τῆς ξηρᾶς δαπάνη ἀνελόγει ἐν Γερμανίᾳ πρὸς 7 δρ. καθ' ἕκαστον κάτοικον αὐτῆς, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περιόδον πρὸς 10 δρ., τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1885 ἀναβιβασάσης εἰς 46,855,701 τὸν πληθυσμὸν τῆς Γερμανίας. Ἐὰν τὸ ποσὸν

τῶν 362,465,016 μάρκων, ἰσοδυναμοῦντων πρὸς 453,081,295 δρ. εἰς χρυσόν, ἀναλογίσωμεν πρὸς τὸν κατὰ ξηρὰν στρατὸν τῆς Γερμανίας, συμποσούμενον εἰς 468,409 ἄνδρας, δι' ἕκαστον στρατιώτην κατὰ μέσον ὄρον δαπανᾷ ἡ γερμανικὴ αὐτοκρατορία 967 δρ. Τῷ 1881 ἐδαπάνη 843.75.

Ἐν γένει ἡ πολεμικὴ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δαπάνη τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναβιβάζεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1888/89 εἰς 488,554,102 μάρκα. Ἐὰν συνυπολογίσωμεν καὶ τὰ εἰς ἀπομαχικὰς συντάξεις 26,359,414 μάρκ., ἀναβαίνει τὸ ἄθροισμα τῶν φανερῶν πολεμικῶν δαπανῶν εἰς 514,913,516 μάρκα, ἧτοι εἰς 643,637,897 δρ. εἰς χρυσόν! Καὶ ταῦτα χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς ὑπολανθανούσας πολεμικὰς δαπάνας, εἰς κατασκευὴν στρατηγικῶν σιδηροδρόμων κλπ.

ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 20 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ

Τὸ λαχειοφόρον δάνειον τῶν 20 χρυσῶν ἑκατομμυρίων, περὶ τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ὁ νόμος τῆς 2 φεβρουαρίου 1889, ἀπέτυχε μὲν εἰς τὸ πρῶτον πείραμα τῆς συμβάσεως τῆς κυβερνήσεως μετὰ τῆς ὀμάδος τῶν ἐν Βιέννῃ χρηματιστῶν, ἀποτελεῖ ὁμως πάντοτε θέμα ἐκκρεμῆς διὰ τὴν περαιτέρω τοῦ τόπου μελέτην. Τὸ δάνειον τοῦτο ἐπιγράφεται ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, καὶ εἶναι πράγματι ἐθνικὸν δάνειον. Ἐπιτρέπεται μὲν, ἐν τῷ 1 ἄρθρῳ τοῦ νόμου, νὰ συναμολογήσῃ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία τὸ δάνειον τοῦτο καὶ παρίσταται ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ τὸ δημόσιον ὡς ἐγγυητὴς αὐτῆς, ἀλλὰ συγχρόνως ἐν τῷ 3 ἄρθρῳ τοῦτοφ ὀρίζεται, ὅτι τὰ χρήματα τοῦ δανείου αὐτοῦ κατατίθενται ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ καὶ ἐν τῷ 3 ἄρθρῳ 3 ρητῶς ἀνακηρύττεται, ὅτι ἀποτελοῦσι ταῦτα δημόσιον χρεὸς πρὸς τὴν ἑταιρίαν. Πρόκειται λοιπὸν ἀκριβῶς περὶ περιστροφικοῦ δανείου. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία δανείζεται ἀπὸ τοὺς ἐραστὰς τοῦ λαχείου καὶ τὸ προῖόν αὐτοῦ δανείζεται ἡκυβέρνησις παρὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας. Οἱ δανεισταὶ ταύτης εἶναι ἐμμέσως δανει-

σταί τῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἐγγύησις αὐτῆς εἶναι διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς στάκτη, ἥτις ἔχει τὸ ἀγαθὸν ὅτι δὲν βλάπτει. Ἐχει μάλιστα καὶ κατὰ φιλότιμον, διότι μεταδίδει εἰς τὸν ὀφειλέτην τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἐγγυητοῦ, χωρὶς νὰ θέλω νὰ εἶπω τι σκοτεινόν, διότι θὰ ἠδίκουν τὴν διακυγῆ ἀντίληψιν τῶν δανειζόντων. Ἴδου πῶς ἔχει τὸ κείμενον τοῦ νόμου :

1. Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Ἀρχαιολογικῆν Ἑταιρίαν νὰ συνολογήσῃ δάνειον λαχειοφόρον, ἄτοκον, ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου μέχρις 20,000,000 φράγκων χρυσῶν, ἐξοφλουμένου μετ' ἀμοιβῶν εἰς περίοδον οὐχὶ κατωτέρην τῶν 65 ἐτῶν, διὰ καταβολῆς, κατὰ τὴν δευτέραν τριμηθίαν ἐκάστου ἔτους, ἐτήσιαις δόσεως μὴ ὑπερβαίνουσας τὰ $4\frac{0}{10}$ τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου.

2. Τὸ δημόσιον ἐγγυᾶται διὰ τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ δάνειον, καὶ τὴν κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους τακτικὴν πληρωμὴν τῶν μέχρι τῆς ἀποσβέσεως ὀφειλομένων ἐτήσιων δόσεων τῶν χρεωλῦτρων, τῶν λαχνῶν καὶ τῶν ἀμοιβῶν, ἂν κατατεθῆ εἰς χρυσὸν ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου ποσὸν τοῦ ὁποίου ἡ ἐξόφλησις, συμπίπτουσα μετὰ τῆς τοῦ ἐγγυημένου δανείου, νὰ ἀποτελεσθῆ διὰ μόνης τῆς ἐκ τοῦ δημοσίου καταβολῆς τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀπαρτιζομένης ἐκ τοῦ χρεωλῦτρου καὶ τῶν ἀμοιβῶν ἐτήσιαις δόσεως. Τὸ ποσὸν τῆς ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου καταβαλλομένης ἐτήσιαις δόσεως, ἀντὶ χρεωλῦτρου καὶ ἀμοιβῶν τοῦ ἀνωτέρω δανείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἀποτελεῖ τὸν τόκον καὶ τὸ χρεωλῦτρον τοῦ εἰς αὐτὸ κατατεθησομένου μέρους τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου τοῦ δανείου.

3. Μετὰ τὴν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον κατάθεσιν τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ποσού, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 δανείου παραδιδόμενον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀναγνωρίζεται δημόσιον χρέος πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικῆν Ἑταιρίαν, ἀποφέρον ἐτήσιον τόκον εἰς μεταλλικὸν πρὸς $5\frac{0}{10}$ τὸ ἔτος.

4. Τὰ κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 κατατεθησόμενα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ποσὰ προορίζονται ἀποκλειστικῶς εἰς ἀπόδοσιν δημοσίων χρεῶν.

5. Πᾶσαι αἱ λεπτομερεῖς πράξεις, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν συνολογήσιν τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 δανείου, ἐγκρίνονται διὰ Β. διαταγμάτων, ἐκδιδομένων τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους: α') Ἡ ἐκδοσις τοῦ δανείου γενήσεται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐν Ἑλλάδι. β') Ἡ ἐκποίησις τῶν ὁμολογιῶν ἐν Ἑλλάδι ἀναγνωρίζεται ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, πᾶσα δὲ κατὰ παράθεσιν τοῦ προνομίου τούτου πώλησις τιμωρεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 5 καὶ 6 τοῦ ἀπὸ 30 δεκεμβρίου 1887 ΑΧΛ' νόμου. γ') Ἀπαγορεύεται ἐπὶ 6 ἔτη, εἰς μὲν τὴν Ἀρχαιολογικῆν Ἑταιρίαν ἢ πραγματοποιήσας ἐτέρου λαχείου, πλὴν τοῦ ἐπιτρεπομένου διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 19 νοεμβρίου 1871, εἰς δὲ τὴν κυβέρνησιν ἢ ἐκδοσις ἢ ἡ ἐγγύησις τῆς ἐκδόσεως δανείου ἀτόκου λαχειοφόρου, οὔτινος ἕκαστος τίτλος νὰ ἔχη ἄξιαν κατωτέρην τῶν δραχμῶν 100. δ') Τὸ κεφάλαιον τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 ἐτήσιαις δόσεως θὰ διαχειρίζεται ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον δημόσιον ταμεῖον ὑπὸ ἰδιαιτέρον λογαριασμόν. Ὅταν κατὰ τὸν πίνακα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου ἢ καταβαλλομένη ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐτήσια δόσις δὲν ἐπαρκῆ διὰ τὰς ἀντιστοίχους πληρωμὰς τοῦ ἔτους, τὸ ἐλλεῖπον καταβάλλει ὁ ἀνάδοχος τοῦ δανείου ἐπ' ἀνοικτῶ λογαριασμῷ ὅταν δὲ ἀντιθέτως, μετὰ τὴν ἀπόδοσιν πάσης ἐκ τοιούτων καταβολῶν ὀφειλῆς, μένωσι διαθέσιμα μετρητὰ ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ ἀνωτέρω κεφαλαίου, ταῦτα θέλουσι διατίθεσθαι εἰς δάνεια τοῦ δημοσίου ἢ ἐπ' ἀνοικτῷ λογαριασμῷ ἐπὶ τόκῳ ἐτήσιῳ μέχρι $4\frac{0}{10}$. ε') Αἱ συναφθησόμεναι συμβάσεις, αἱ ὁμολογίαι, καὶ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ δανείου πράξεις, τὰ χρεωλῦτρα, οἱ λαχνοὶ καὶ αἱ ἀμοιβαί, θὰ ὦσιν ἐν Ἑλλάδι ἀπηλλαγμένοι παντὸς φόρου, τέλους καὶ δικαίωματος. ς') Αἱ διὰ τὴν διάθεσιν τοῦ δανείου καὶ τὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἀπαιτούμεναι προμήθειαι, ἢ τύπωσις τῶν ὁμολογιῶν καὶ πᾶσα ἄλλη δαπάνη, ἀναγκαζία εἰς τὴν ἐκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν τοῦ δανείου, θὰ ὦσιν εἰς βῆρος τῶν ἀναλαβόντων αὐτό.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ νομικὰ τοῦ λαχείου κείμενα, ἡ δὲ ἐκμετάλλευσίς αὐτοῦ στηρίζεται ἐπὶ ἄλλων ὅρων, οἷτινες διότι

δὲν γράφονται εἰς συμβάσεις, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον πραγματικοί. Ὑπάρχουσι παραδείγματα, καθ' ἃ οἱ ἐργολάβοι τῶν λαχείων παραχωροῦσιν εἰς τοὺς τοποθετοῦντας αὐτὰ 50 καὶ 60 τοῖς 0/0. Ὅποια ἀραγε εἶναι αὐτὴ ἡ ἐπιχείρησις, ἥτις ἀφίνει καὶ περαιτέρω ἔτι κέρδη;

Δύο συστήματα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπάρχουσι. Κατὰ τὸ μὲν, τὸ λαχεῖον ἐκδίδεται εἰς κλήρους μικροτάτων τιμῶν, 1 ἢ $\frac{1}{2}$ δραχμῆς ἕκαστος, ὅπως ἀγοράζωνται καὶ ἀπὸ τοὺς πτωχοτέρους, διὰ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ ἡ φαντασία τοῦ κέρδους, ὅπερ τάσσεται εἰς τὸν εὐτυχήσαντα λαχόν. Ἴνα δοθῇ συμφέρον εἰς τὴν τοποθέτησιν τῶν κλήρων, παραχωρεῖται εἰς τοὺς ἐμπορευομένους αὐτοὺς ἐκπτώσις κατὰ τὰς περιστάσεις $\frac{1}{4}$ καὶ $\frac{1}{2}$ τοῖς 0/0. Ἐπὶ τοῦ συναθροιζομένου ἐκ τῆς τοποθετήσεως χρηματικοῦ ποσοῦ καταρτίζονται οἱ κερδαίνοντες λαχνοί, πληρόνονται τὰ ἐξόδα τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ὑπόλοιπον καθιστᾷ τὸ κέρδος τῆς λαχειοφορικῆς ἐπιχειρήσεως.

Κατὰ τὸ ἕτερον σύστημα, ὅπερ ἐφαρμόζεται ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, τὸ λαχεῖον ἐκδίδεται ὑπὸ τύπον δανείου καὶ ὁ κλήρος αὐτοῦ εἶναι ὁμολογία ἐξοφλητέα ἀτόκως. Τὸ ἰταλικὸν λαχεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ διήρесе τὸ ἐκ 15 ἑκατομμυρίων φρ. κεφάλαιόν του εἰς 600,000 ὁμολογίας πρὸς 25 φρ. ἑκάστην, ἐξοφλητέας ἐν διαστήματι 51 ἔτων διὰ τριμηνιαίων κληρώσεων. Κατὰ τὰ δέκα πρῶτα ἔτη, ἡ ἐξόφλησις ἐνεργεῖται εἰς 30 φρ. κατὰ ὁμολογίαν, αὐξανόμενον δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη φθάνει κατὰ τὰ τελευταῖα ἐξ ἔτη εἰς 45 φρ. Ἐνῶ λοιπὸν διὰ τὰς ὁμολογίας δὲν συνομολογεῖται τόκος, οἱ ὁμολογιούχοι λαμβάνουσι κατὰ τὴν κληρώσιν τῶν ὁμολογιῶν των ἀμοιβάς, αἱ ὁποῖαι περιέχουσι τὸ κέρδος των. Περιπλέον ἔχουσι τὴν ἐλπίδα τῆς τύχης τῶν χονδρῶν λαχῶν, 500,000 φρ., 200,000 φρ., 150,000 φρ., 100,000 φρ. καὶ πολλῶν μικροτέρων ποσῶν. Ὁ συνδυασμὸς οὗτος ὑπῆρξε πολὺ μαγευτικὸς καὶ μέχρι τοιούτου μάλιστα βαθμοῦ, ὥστε αἱ εἰκοσιπεντὸσραχοὶ ὁμολογίαι ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς ὑπερτίμησιν μέχρι φρ. 28.50.

Δύναται νὰ κρίνῃ τις περὶ τῆς προκειμένης λαχειοφορικῆς

ἐκμεταλλεύσεως ἐκ τῶν ἐπομένων πληροφοριῶν τοῦ *Moniteur des intérêts matériels*, ὅσον ἀφορᾷ τὰς εἰς φρ. εἰσπράξεις, δαπάνας καὶ κέρδη τῶν λαχείων τῆς Αὐστροουγγαρίας καὶ Ἰταλίας, κατὰ τὴν δεκαετίαν 1868—1877:

	<i>Αὐστροουγγαρία</i>		
	Ἔσοδα	Ἔξοδα	Κέρδη
1868	34,515,405	21,379,475	13,135,930
1869	34,014,840	20,103,350	13,911,490
1870	34,298,195	21,617,842	12,680,353
1871	38,141,187	23,201,090	14,940,097
1872	40,080,740	24,779,580	15,201,160
1873	48,333,075	31,635,620	16,697,455
1874	50,609,550	33,672,330	16,937,220
1875	51,844,165	29,611,460	22,232,705
1876	56,620,515	32,932,800	22,687,715
1877	54,259,070	29,061,270	25,197,800

Ἰταλία

	Ἔσοδα	Ἔξοδα	Κέρδη
1868	60,651,160	41,744,924	18,906,236
1869	80,791,928	60,076,659	20,715,269
1870	88,645,104	52,261,169	28,383,935
1871	66,521,717	42,411,614	24,110,103
1872	65,914,506	41,561,584	24,352,922
1873	70,415,911	48,384,549	22,031,362
1874	75,587,871	52,860,918	22,726,953
1875	73,544,715	48,262,195	25,282,520
1876	69,257,520	42,458,446	26,799,074
1877	67,622,323	42,720,929	24,901,394

Ἐν διαστήματι λοιπὸν δεκαετίας ἡ λαχειοφορικὴ ἐκμετάλλευσις ἀφῆρσε 711 ἑκατομμύρια ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν καὶ 443 ἀπὸ τὴν Αὐστροουγγαρίαν! Τί ἐπιφυλάσσεται τῇ Ἑλλάδι;

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΜΟΝΟΠΩΛΙΩΝ

Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθείσης καταστάσεως τῶν εἰσπράξεων τῶν μονοπωλίων τοῦ κράτους πληροφορούμεθα, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ 1889 εἰσπραχθῆσαν 1,812,870 δρ. ἀπέναντι 1,632,697, αἰτινες εἶχον εἰσπραχθῆ κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ 1888. Ὑπάρχει λοιπὸν αὐξήσις κατὰ 180,172 δρ.

Πρόκειται περὶ τεσσάρων μονοπωλίων, τοῦ πετρελαίου, τῶν πυρείων, τῶν παιγνιοχάρτων καὶ τοῦ ἄλατος. Τὸ πετρελαίον, ἀπὸ 1,064,400 δρ. τὴν α' τριμηνίαν τοῦ 1888 ἀνέβη εἰς 1,161,134 τὴν α' τριμ. 1889 (αὐξήσις 97,033). Τὰ πυρεία, ἀπὸ 134,961 τὴν α' τριμ. 1888 ἀνέβησαν εἰς 145,027 τὴν α' τριμ. 1889 (αὐξήσις 10,066). Τὰ παιγνιοχάρτα, ἀπὸ 57,755 τὴν α' τριμ. 1888 ἀνέβησαν εἰς 69,689 τὴν α' τριμ. 1889 (αὐξήσις 11,934). Τὸ ἄλας ἀπὸ 375,881 τὴν α' τριμ. 1888 ἀνέβη εἰς 437,019 τὴν α' τριμ. 1889 (αὐξήσις 61,137).

Ἰδιαιτέρως ἡ κατὰ τὸν μῆνα μάρτιον κινήσις τῶν μονοπωλίων εἶχεν ὡς ἐξῆς κατὰ τὰ ἔτη 1888 καὶ 1889: Πετρελαίον 335,037 δρ. τῷ 88 καὶ 373,594 τῷ 89, πυρεία 56,142 τῷ 88 καὶ 52,079 τῷ 89, παιγνιοχάρτα 16,353 τῷ 88 καὶ 20,578 τῷ 89, ἄλας 158,711 τῷ 88 καὶ 169,374 τῷ 89. Ἐν συνόλῳ καὶ τὰ τέσσαρα μονοπώλια 566,245 δρ. κατὰ μάρτιον 1888 καὶ 615,626 κατὰ μάρτιον 1889. Τὸ μὲν πετρελαίον, τὰ παιγνιοχάρτα καὶ τὸ ἄλας εἰς αὐξήσιν κατὰ 53,445 δρ., τὰ δὲ πυρεία εἰς ἐλάττωσιν κατὰ 4,062 δρ.

Π.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ

Σημαντικὴν σελίδαν ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἱστορίᾳ θελοῦσι καθέξει οἱ ἐν Γερμανίᾳ ψηφισθέντες νόμοι ἀπὸ 15 ἰουνίου 1883

περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν κατὰ τῆς ἀσθενείας καὶ ἀπὸ 6 ἰουλίου 1884 περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλείας αὐτῶν κατὰ τῶν σωματικῶν δυστυχημάτων. Καὶ αἱ νόσοι καὶ τὰ σωματικὰ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐργασίας δυστυχήματα τῶν ἐργατῶν παρεμπίπτουσιν ἀπὸ φυσικῶν νόμων ἐν τῇ βιομηχανίᾳ. Κατὰ τὸν κ. Leroy-Beaulieu, εἰς 3,470,435 ἀναβιβάζονται ἐν Γερμανίᾳ οἱ κατὰ τὸν νόμον τῆς 6 ἰουλίου 1884 ἀσφαλισθέντες κατὰ τῶν δυστυχημάτων ἐργάται, πάντες σχεδὸν ἀνήκοντες εἰς τὴν μεγάλην βιομηχανίαν καὶ τὰ κινδυνώδη ἐπαγγέλματα. Εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν ἐργατῶν ἐν τῷ ὅλῳ τῆς Γερμανίας πληθυσμῷ ὑπερβάντι τὰ 46 ἑκατομμύρια. Ἐκ τῶν ἀσφαλισθέντων ἐργατῶν, 2,716 ἀπέθανον ἐκ δυστυχήματος κατὰ τὴν ἐργασίαν καὶ 7,834 ὑπέστησαν βαρείας κατ' αὐτὴν πληγῆς. Ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἀσφαλισθέντων ἐργατῶν τὰ θύματα ἀναβιβάζονται εἰς 10,540 ἡ ἀναλογία εἶναι 1 : 329, ἰδιαιτέρως δὲ ἡ ἀναλογία τῶν ἀποθανόντων 1 : 277. Ὑπολογιζομένης εἰς 33—35 ἔτη τῆς κατὰ μέσον ὄρον διαρκείας τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν τῆς μεγάλης βιομηχανίας καὶ τῶν κινδυνωδῶν ἐπαγγελμάτων, ἕκαστος αὐτῶν διατελεῖ ὑπὸ περιπτῶσιν 1 ἐπὶ 36 ἢ 38 νῆς εὖρη τὸν θάνατον καὶ 1 ἐπὶ 9-10 νῆς λῆθρ σπουδαίαν πληγὴν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν βιομηχανικῶν αὐτοῦ ἔργων.

Κατὰ τὸν νόμον τῆς 6 ἰουλίου 1884 ὅλοι οἱ ἐργάται τῆς χειροτεχνικῆς βιομηχανίας, οἱ μὴ κερδαίνοντες πλείον τῶν 2,000 μάρκων ἑτησίως, ὑποχρεοῦνται νὰ εἶναι μέλη τῶν εἰδικῶν σωματείων, ἅτινα περιλαμβάνουσι τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῶν ἢ ἀνάλογα τούτοις, εἴτε καθ' ὅλην τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν, εἴτε κατὰ τὰς μεγάλας περιφερείας αὐτῆς. Κατὰ τὸ 1886 ὑπελογίζοντο εἰς 62 τὰ μεγάλα ταῦτα σωματεία ἐν Γερμανίᾳ, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ 26 ἐξετείνοντο ἐφ' ὅλοκληρου τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν γένει ὁ νόμος θεωρεῖ τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς ἐργάτας βιομηχανικὰ δυστυχήματα ὡς ἰδιαιτέρον τῆς ἐπιχειρήσεως κίνδυνον, καὶ ἐπομένως ὡς ἀναγόμενον εἰς τὰ γενικὰ ἐξοδα αὐτῆς. Δὲν ἀρῆκεν εἰς δικαστάς

τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐκ τῶν δυστυχημάτων προσγινομένης εἰς τοὺς ἐργάτας ζημίας. Ἐν περιπτώσει ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν γενικῆς καὶ διαρκούς, ὁ ἐργάτης ἔχει δικαίωμα εἰς τὰ δύο τρίτα τοῦ μισθοῦ, ὃν ἐλάμβανε κατὰ τὸν χρόνον τοῦ δυστυχήματος. Μικροτέρα εἶναι ἡ ἀποζημίωσις δι' ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν μερικὴν καὶ πρόσκαιρον. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ἐργάτου, ἡ μὲν χήρα του λαμβάνει 20 τοῖς 0/10 τοῦ μισθοῦ του, ἕκαστον δὲ τῶν τέκνων του, μέχρι τοῦ 15 ἔτους τῆς ἡλικίας του, 15 τοῖς 0/10, χωρὶς νὰ ὑπερβαίνωσιν ἐν τούτοις αἱ τοιαῦται πληρωμαὶ τὰ 60 τοῖς 0/10 τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐργάτου. Αἱ ἀποζημιώσεις αὗται βαρύνουσι τὴν βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν, παρὰ τῇ ὅποιᾳ εἰργάζετο ὁ δυστυχήσας ἐργάτης. Τὸ κράτος δὲν συνεισφέρει εἰς τὰ βάρη αὐτῆς.

Ἐν τῷ προκειμένῳ ὀργανισμῷ τὰ ἐξόδα τῆς διοικήσεώς του ἀνευβιάθησαν τῷ 1886 εἰς 2,324,299 μάρκα, ἐνῶ αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πληρωθεῖσαι ἀποζημιώσεις ὑπελογίσθησαν εἰς 1,711,699 μάρκα. Ὁ ὀργανισμὸς, τοῦ ὁποῦ ἡ κίνησις ἀπορροφᾷ πλείοτερα τοῦ σκοποῦ του, ἔχει τι οὐσιασθῶς ἐν τῇ συστάσει του ἐλαττωματικόν. Μεταξὺ τῶν ἐλλείψεων αὐτοῦ δεόν νὰ καταλογισθῇ, ὅτι δὲν περιέλαβεν ἡ ἐφαρμογὴ του τὸ σύνολον τῶν ἐργατῶν. Οἱ γεωργοί, οἱ μικροὶ τεχνῖται καὶ βιομηχανοὶ διατρέχουσι ἐπίσης κινδύνους ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Ὁ ὑπὸ τοῦ νόμου προσδιορισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως ἔχει καὶ τὴν καλὴν καὶ τὴν κακὴν του ἐπαψιν. Ὁ δικαστὴς θὰ ἐξήταζε τὴν ἐξ ἀμελείας ὑπαιτιότητα τοῦ ἐργάτου, ὅπερ θὰ ἐνέτεινε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ πρὸς ἀποσοβήσιν τῶν κινδύνων. Ἡ ἀλληλέγγυος ὑποχρέωσις τῶν ἐπιχειρηματιῶν διὰ τὰ δυστυχήματα οὐ μόνον τὰ ἐν τοῖς ἐργοστασίοις ἑαυτῶν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὁμοίοις ἄλλοις συμβαίνοντα, εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξιοσημείωτος, τόσον διὰ τὸ βῆρος ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐλλειψιν συμφέροντος, ἵνα προνοῇ ἕκαστος ἰδιαιτέρως περὶ ἀποσοβήσεως τῶν ἐν τῷ ἰδίῳ ἐργοστασίῳ δυστυχημάτων.

Ἐκτὸς τῶν γενικῶν γραμμῶν, αἰτινες εἶναι κοιναὶ καὶ εἰς τὴν κατὰ τῶν δυστυχημάτων καὶ εἰς τὴν κατὰ τῶν νόσων ἀσφάλειαν τῶν ἐργατῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελευταίαν ὁ νόμος

τῆς 15 ἰουνίου 1883 ἀφίνει εἰς τὸν ἐργάτην τὴν ἐκλογὴν τοῦ συντεχνικοῦ ταμείου, εἰς ὃ θέλει νὰ ἀσφαλισθῇ, καὶ δὲν προνοεῖ εἰμὴ περὶ τῆς νόσου τοῦ ἀνδρὸς οὐχὶ δὲ καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἐκάστη κοινότης δύναται νὰ συνεταιρισθῇ εἰς ἀσφαλιστικὴν ἔνωσιν. Ὅσα καταστήματα ἔχουσι ἀνώτερον ὀρίου τινὸς ἀριθμὸν ἐργατῶν δύναται νὰ ἔχωσι εἰδικὸν ταμεῖον ἀσφαλείας, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ σωματεῖα τῶν συντεχνιῶν καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπὶ τούτῳ συνεταιριζόμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐργάται. Ὅλα τὰ ταμεῖα ταῦτα ἔχουσι καταστατικὸν καὶ διεύθυνσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν γενικῶν ἀρχῶν. Τὸ προσωπικὸν τῆς διευθύνσεώς των κκαταρτίζεται ἐξ ἐργατῶν κατὰ τὰ 2/3 καὶ ἐξ ἐργοστασιαρχῶν κατὰ τὸ 1/3. Ἡ κυβέρνησις διορίζει εἰδικὸν ἐπὶ ὄλων ἐπιθεωρητὴν, ὅστις ἐξελέγχει τὴν διαχείρησιν. Τὰ δύο τρίτα τῶν εἰς τὰ ταμεῖα ταῦτα εἰσφορῶν προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἐργάτας καὶ τὸ ἐν τρίτον ἀπὸ τοὺς ἐργοστασιαρχάς.

Ἐν περιπτώσει νόσου οἱ ἐργάται δικαιούνται εἰς τὴν ἐκ τοῦ ταμείου, εἰς ὃ ἀνήκουσι, προμήθειαν τῶν φαρμάκων, χορηγίαν τῶν ἰατρικῶν ἐπισκέψεων καὶ λῆψιν τοῦ ἡμισέως μισθοῦ των κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου, μέχρι δέκα καὶ τριῶν ἐβδομάδων. Αἱ γεννώσαι ἐργάτιδες ἐξομοιοῦνται πρὸς ἀσθενεῖς ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας καὶ λαμβάνουσι ὡς ἀποζημιώσιν τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ των. Κατὰ τόπους καὶ ταμεῖα διαφέρουσι αἱ ὑπὸ τῶν ἐργατῶν πληρονομεναὶ εἰς αὐτὰ εἰσφοραὶ, ἀναδιβαζόμεναὶ συνήθως μὲν εἰς 1 1/2 μέχρι 2 τοῖς 0/10, ἐν τοῖς ταμείοις δὲ τῶν ἐργοστασίων μέχρι 3 τοῖς 0/10 τοῦ ἐργατικοῦ ἡμερομισθίου.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκ γενικῆς ἀπόψεως ἡ κυβερνητικὴ ἐν Γερμανίᾳ πρόνοια ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν. Ὑπολείπεται ἡ ψήφισις τῶν ἐργατικῶν συντάξεων, ἵνα συμπληρωθῇ τὸ ὅλον σχέδιον, τοῦ ὁποῦ ὁ πολιτικὸς σκοπὸς ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τῶν νεωτεριστικῶν ἐνεργειῶν, τὰς ὁποίας ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξις περιέχει. Τὰ ἀποτελέσματα δὲν θὰ λείψωσι εἰς ἀπόδειξιν, ποία μεταξὺ τῶν δύο δυνάμεων θὰ ὑπερφαλαγγίση τὴν ἄλλην.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Ἐν Νέῃ Ὑόρκῃ λειτουργεῖ ἰδρυμα ὑπὸ τὸ ὄνομα Catholic Protectory (Καθολικὴ Προστασία), ἐντὸς τοῦ οὗρου εὐρίσκουσι καταφύγιον οἱ ἐγκαταλειμμένοι παῖδες. Ἡ εἰσαγωγὴ των ἐν αὐτῷ εἶναι μέτρον φιλανθρωπίας ἢ στηρίζεται εἰς ἐνεργεῖαν ἀστυνομικὴν ἢ ἀπόφασιν δικαστηρίου. Πρόκειται λοιπὸν περὶ τῆς δυστοχοῦς ἢ ἐνόχου παιδικῆς ἡλικίας. Πρὶν αὕτη τραπῆ τὴν ὁδὸν τῶν μεγάλων ἐγκλημάτων, σημαντικῶν εἶναι νὰ ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τὸν πιέζοντα αὐτὴν κύκλον τῆς ὀνηρίας καὶ τῶν πρώτων συμπτωμάτων τοῦ ἐλαττώματος.

Ἡ ἀφετηρία, ἐξ ἧς ἤρχισε τὸ προκείμενον ἔργον ὁ ἰδρυτὴς αὐτοῦ Dr Ives τῷ 1863, ἦτο ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ βιομηχανικὴ ἐργασία ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν ἀνατροφὴν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας. Κατήρτισε μικρὸν ἐργοστάσιον ὑποδηματοποιίας καὶ περιέλαβε ἐν αὐτῷ 32 παῖδας. Τὰ διατεθέντα χρηματικὰ ἐφόδια ἦσαν ἐλάχιστα. Ἐπιχορηγήσεις καὶ κληροδοτήματα δὲν ὑπῆρχον. Ἐπροτιμήθη δὲ ἡ ὑποδηματοποιία μεταξὺ τῶν τεχνῶν, διότι εἶναι παραγωγικὴ, εὐκόλος εἰς ἐκμάθησιν καὶ ποικίλη. Μετ' ὀλίγον προσετέθη καὶ ἡ ραπτικὴ μᾶλλον διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν τῷ ἰδρυματι παίδων. Κατὰ τοὺς πρώτους 17 μῆνας τὸ ἰδρυμα παρήγαγε κέρδος 10,000 δραχμῶν. Σήμερον μετὰ 25 ἔτη ἡ περιουσία του ὑπερβαίνει τὰ 4,000,000 δρ. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἔχουσι τι σφόδρα ἐνδεικτικόν.

Τρία ἔτη ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἰδρυματος τῆς προστασίας τῶν ἐγκαταλειμμένων παίδων, ἠύξησεν ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς αὐτὸ καταφευγόντων, ὥστε ἐδέησε νὰ συστηθῶσι νέα ἐργοστάσια, ἠγοράσθη μάλιστα ἀγροτικὸν κτῆμα καὶ διετέθησαν ἱκανοὶ παῖδες εἰς καλλιέργειαν αὐτοῦ. Κατὰ τὸ 1870 τὰ ἐργοστάσια τοῦ καθιδρύματος προήχθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε εἰσῆχθησαν ἐν αὐτῷ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑποδηματοποιία ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις, παράγουσα νῦν ἐν αὐτῷ 80,000 ζεύγη ὑποδημάτων κατ' ἔτος, δια-

κρινόμενα διὰ τὴν στερεότητα καὶ κομψότητά των. Ἐντεῦθεν οἱ νέοι ὑποδηματοποιοὶ τοῦ ἰδρυματος εἶναι ἐπιζήτητοι ὡς πρωτεργάται τῆς ἰδιωτικῆς ὑποδηματοποιίας. Κατὰ τὸ 1870 συνεστήθη ἐν τῷ ἰδρυματι τυπογραφεῖον, κατὰ τὸ 1871 εἰσῆχθη ἡ στερεοτυπία, ἡ καλαμοπλοκὴ τῶν καθισμάτων καὶ διὰ τὰς ἐργατρίας ἢ διὰ μηχανῶν ραπτικὴ, κατὰ τὸ 1874 ἡ χειροκτοποιία, διὰ δὲ τοῦ καταρτισθέντος καταστήματος πωλήσεως τῶν προϊόντων τοῦ ἰδρυματος αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ συνεδύστησαν πλείοτερον μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως.

Εἰς 21,000 ἀναβιβάζονται οἱ ἐγκαταλειμμένοι παῖδες, οἱ ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι σήμερον συλλεθέντες, προστατευθέντες, καὶ ἐκπαιδευθέντες εἰς γράμματα καὶ τέχνας ὑπὸ τῆς «Καθολικῆς Προστασίας» τῆς Νέας Ὑόρκης. Τὸ σημαντικώτερον ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ ἠθικοποίησις τῶν μικρῶν αὐτῶν ἐναλλάξ δυστυχῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, ἡ ἐνστάλλαξις ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν τακτικὸν βίον ἀγάπης, ἡ ἀπόκτησις τῶν θετικῶν ἐκείνων καὶ πρακτικῶν γνώσεων, αἵτινες ἐξασφαλίζουν τὴν οἰκονομικὴν ἀποκατάστασιν των, ὅταν ἐξέλθωσι τοῦ ἰδρυματος. Μεταξὺ τῶν ἐξεληθόντων αὐτοῦ παίδων διακρίνονται πλέον τῶν 900 γενόμενοι πρωτεργάται ὑποδηματοποιοὶ, ράπται, σιδηρουργοί, λεπτουργοί, γεωργοί, κηπουροί, ἀρτοποιοί, πλέον δὲ τῶν 60 τυπογράφοι. Πλήθος ἐργατῶν ἐξῆλθον ἐπίσης διὰ τὴν γυναικείαν χειροτεχνίαν ἐκ τοῦ προστατευτικοῦ αὐτοῦ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας ἀμφοτέρων τῶν γενῶν καθιδρύματος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πνευματικὴν ἐκπαίδευσιν, αὕτη προηγεῖται εἰς τοὺς ἀώρους ἐτι πρὸς ὕλικὴν ἐργασίαν παίδας. Καὶ οἱ πρὸς τοιαύτην δὲ ὄριμοι ἀφιερῶσι κανονικῶς ὥρας τινὰς καθ' ἑκάστην εἰς γραμματικὴν ἐκπαίδευσιν των. Ἐν γένει 4 ὥραι δι' αὐτὴν καὶ 4 1/2 διὰ χειροτεχνικὴν ἐργασίαν. Ἡ ἐκπαίδευσις διαίει εἰς τέσσαρας κλάσεις: Ἐν τῇ πρώτῃ διδάσκεται ὁ συλλαβισμὸς, ρεῖται ἡ ἀνάγνωσις, ἡ γραφὴ, αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς, κατῆχησις καὶ γεωγραφία. Ἐν τῇ δευτέρῃ περαιτέρω ἀνάπτυξις εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν, κατῆχην, ἀριθμητικὴν, γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἐν τῇ τρίτῃ

θέματα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, γραμμικὴ ἰχνογραφία καὶ κοσμηματικὴ ἰχνογραφία. Ἐν τῇ τετάρτῃ καταστιχογραφία καὶ μαθηματικᾷ. Προσθετέον εἰς τὰ ἀνωτέρω μαθήματα τὴν διὰ μηχανῆς γραφὴν καὶ τὴν στενογραφίαν.

ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Ἡ τελευταῖον γενομένη ἐν Ἀθήναις κίνησις τῶν ἐπιτηδευματιῶν ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ψήφισιν τοῦ ἈΨΝΗ' νόμου τῆς 7 ἀπριλίου 1889 περὶ τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς πρωτεύουσας. Ὁ νόμος εἶναι ὑποχώρησις εἰς τὴν λαϊκὴν ἐξέγερσιν καὶ συγχρόνως πλαγιασμὸς εἰς καταστρατήγησιν αὐτῆς. Ἀφ' ἐνὸς ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναμίξεως τῶν φορολογουμένων εἰς τὰ τῆς κατατάξεως τοῦ φόρου αὐτῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐξάρτησις τῆς τελικῆς λειτουργίας τοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ τὸ δοκοῦν τῆς κυβερνήσεως. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, διατὶ ὁ νέος νόμος δὲν ἐξετάθη καθ' ὅλον τὸ κράτος; Πάντα ταῦτα εἶναι προσωριναὶ νομοθετικαὶ σκευασίαι. Ἡ φορολογικὴ μεταρρύθμισις τοῦ μέλλοντος στηρίζεται ἐπὶ βάσεων, τὰς ὁποίας ἡ ἐν ἰσχύϊ φορολογικὴ πολιτικὴ δὲν ἔχει, οὔτε δύναται νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν, ὡς ἐπὶ τῶν λοιπῶν κλάδων τῆς φορολογίας οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιτηδευματικῆς. Ὁ περὶ οὗ πρόκειται νέος νόμος ἔχει ὡς ἐξῆς:

1.—Πρὸς κατάρτισιν τῶν ἤδη κατὰ τὸν ἀπὸ 27 ἰουνίου 1877 ΧΚΗ' νόμου συνταχθέντων φορολογικῶν καταλόγων τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διὰ τὰ ἔτη 1887, 1888 καὶ 1889, ἡ κατάταξις τῶν ἐπιτηδευματιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Β τιμολόγιον τὸ συνημμένον εἰς τὸν ἀπὸ 31 μαρτίου 1867 ΣΙΣ' νόμον, ὡς ἐτροποποιήθη τοῦτο διὰ τοῦ ἀπὸ 11 ἀπριλίου 1887 ΑΨΙΣ' νόμου, γίνεται ὡς ἐξῆς, καταργουμένης τῆς διακρίσεως τοῦ ἐνοικίου. Τρεῖς ἐξ ἐκάστου ἐπιτηδευμάτος ἐκ τῶν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β τιμολόγιον ὑπαγομένων καὶ ἐγγεγραμμένοι εἰς τοὺς ἤδη συνταχθέντας φορολογικοὺς καταλόγους ἐνεργοῦσι τὴν κατάταξιν τῶν ἐν τοῖς αὐτοῖς καταλόγοις ἐγγεγραμμένων ὁμοτέχνων εἰς τὰς ἐπτά

τάξεις τοῦ τιμολογίου ἄνευ μεταβολῆς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς ἐκάστην τῶν ἐπτά τάξεων κατ' εἶδος ἐπιτηδευμάτος καὶ κατὰ κλάσιν ἐγγεγραμμένων ἐπιτηδευματιῶν ἐν τοῖς συνταχθεῖσιν ἤδη φορολογικοῖς καταλόγοις. Συντάσσοντες δὲ κατάλογον ὀνομαστικὸν κατ' εἶδος ἐπιτηδευμάτος, παραδίδουσιν αὐτὸν εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον. Τοὺς ἀνωτέρω τρεῖς ἐπιτηδευματίας ἐκλέγουσιν οἱ κατ' εἶδος ἐπιτηδευμάτος ἐγγεγραμμένοι εἰς τοὺς συνταχθέντας φορολογικοὺς καταλόγους, πλὴν δ' αὐτῶν ἐκλέγουσι καὶ τέταρτον ὡς μέλος τῆς ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων ἐπιτροπῆς.

2.—Τὰ ἀφορῶντα εἰς α') τὴν πρόσκλησιν τῶν ἐπιτηδευματιῶν πρὸς ἐκλογὴν τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον τεσσάρων μελῶν ἐκάστου ἐπιτηδευμάτος, β') τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν, γ') τὴν διεξήγουσαν ταῦτα δημοσίαν ἀρχὴν, καὶ δ') τὸν χρόνον καὶ τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ὀρισθῆσονται διὰ Βασιλ. διαταγμάτων. Ἄν οἱ ἐν ταῖς συνταχθεῖσι φορολογικοῖς καταλόγοις ἐγγεγραμμένοι ὑπὸ ἐν ἢ πολλὰ εἶδη ἐπιτηδευμάτων, καλούμενοι πρὸς ἐκλογὴν τῶν τεσσάρων ἐξ αὐτῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐν τῷ προηγούμενῳ ἄρθρῳ ὑπηρεσίας, δὲν συνέλθωσι κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν ἢ συνελθόντες δὲν ἐκλέξωσι τοὺς τέσσαρας ἐπιτηδευματίας τούτους ἢ ἔαν οἱ ἐκλεχθέντες δὲν ἐνεργήσωσιν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας τὴν κατάταξιν καὶ τὴν εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον παράδοσιν τοῦ συνταχθέντος ὑπ' αὐτῶν ὀνομαστικοῦ καταλόγου, οἱ ἤδη συνταχθέντες φορολογικοὶ κατάλογοι θεωροῦνται ὡς καλῶς ἔχοντες ἄνευ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 1.

3.—Οἱ κατάλογοι τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 κατατάξεως τῶν ἐπιτηδευματιῶν τῆς δευτέρας κατηγορίας μετὰ τῶν συνταχθέντων τοιούτων τῆς πρώτης καὶ τρίτης κατηγορίας ἐκτίθενται εἰς τὸ δημαρχεῖον Ἀθηνῶν ἐπὶ 15 ἡμέρας, καθοριζομένης διὰ προκηρῦξεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἔφορου Ἀττικῆς, δημοσιευομένης ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως». Πᾶσα κατ' αὐτῶν ἐνστάσις τῶν ἐνδιαφερομένων ἢ τρίτων παραδίδεται ἐπὶ ἀποδείξει ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου γεγραμμένη καὶ φέρουσα πᾶν πρὸς ὑποστήριξιν ἐπίσημον ἔγγραφον πρὸς τὸν δήμαρχον Ἀθηναίων ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω διορίας. Τὴν ἐπισῶσαν δὲ τῆς λήξεως τῆς διορίας

ταύτης οι κατάλογοι και αι ἐνστάσεις παραδίδονται ὑπὸ τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον Ἀττικῆς.

4.—Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν πρόεδρον τῶν ἐν Ἀθῆναις πρωτοδικῶν ἢ ἓνα πρωτοδικὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιζόμενον, τὸν πρόεδρον τῆς δικραυῶς ἐπιτροπῆς τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἢ τὸν νόμιμον ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ καὶ τὸν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 ἐκλεγόμενον ἐξ ἐκάστης βιομηχανίας ἐπιτηδευματίαν, δικάζει ὀριστικῶς καὶ ἀνεκκλητῶς κατ' εἶδος βιομηχανίας πάσας τὰς δεθείσας ἐνστάσεις κατὰ τῶν γενικῶν καταλόγων τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν τῶν ἐτῶν 1887, 1888 καὶ 1889, κηρύττει αὐτοὺς ἐκτελεστοὺς καὶ παραδίδει εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον Ἀττικῆς. Πᾶσα ἢ ἀνωτέρω ἐργασία δὲν δύναται νὰ παραταθῆ πέραν τῶν 30 ἡμερῶν. Διὰ μόναν δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας τὰ μέλη τῆς ἀνωτέρω ἐπιτροπῆς λαμβάνουσιν 8 δραχμὰς δι' ἐκάστην ἡμέραν ἐργασίας. Ἄν ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου ἢ ὁ νόμιμος ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ ἢ ὁ ἐκλεγθεὶς ἐπιτηδευματίας ἀρνηθῶσιν ἢ δὲν προσέλθωσι κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ἢ τοῦ πρωτοδίκου ὀρισθεῖσαν αὐτοῖς ἡμέραν καὶ ὥραν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτέρω καθήκοντος, οὗτος καλεῖ εἰς ἀναπλήρωσιν αὐτῶν ἓνα τῶν εἰρηνοδικῶν καὶ ἓνα τῶν ὑποταμιῶν τῶν ἐδρευόντων ἐν Ἀθῆναις.

5.—Οἱ φόροι τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐν γένει τοῦ δήμου Ἀθηναίων πληρόνται μετὰ τοῦ νομίμου τόκου, ἀρχομένου μετὰ 8 ἡμέρας, ἀφ' ἧς μετὰ τὴν ὀριστικότητα τῶν καταλόγων ἐδημοσιεύθῃ ἡ γενικὴ πρόκλησις τοῦ ταμίου, οἱ τοῦ ἔτους 1887 μέχρι τῆς 1 ἰουλίου 1889, οἱ δὲ τοῦ ἔτους 1888 μέχρι τῆς 1 ἰουλίου 1890.

ΔΑΝΕΙΟΝ 125 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ

Ὁ ΑΦ' νόμος τῆς 2 φεβρουαρίου 1889 ἐπέτρεψεν εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ δανειζῆται, ἄνευ χρεωλυσίτου, ὅσα ἂν θέλῃ ποσά

ἐπὶ τόκῳ κατωτέρῳ τῶν 6 τοῖς $\frac{0}{10}$ τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου. Ἡ ἐκ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν μετὰθεσις τοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῷ συνομολογεῖν ἔθνη καὶ εἶναι ἀρχὴ πλήρης μεγάλων κινδύνων. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἔθεσε τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἔθνους ἐπὶ λευκοῦ χάρτου καὶ ἀρῆκεν εἰς τὴν κυβερνώσαν χρηματιστικὴν πολιτικὴν νὰ γράψῃ ὅ,τι ἂν θέλῃ ἐπ' αὐτοῦ. Ἀνώτερον ὄριον τόκου 6 τοῖς $\frac{0}{10}$ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ πρῶτος τόκος ἐν Ἀγγλίᾳ περιστρέφεται εἰς 3 τοῖς $\frac{0}{10}$, εἶναι λίαν ἐλαστικὸν διὰ τοὺς φανεροὺς καὶ ὑποκεκρυμμένους διαχειριστὰς τοῦ κράτους.

Ὁ περιορισμὸς τῆς χρησιμοποίησεως τῶν δανεισθησομένων διὰ τοῦ ΑΦ' νόμου χρημάτων (ἄρθρ. 1 ἐδ. 2), εἰς ἀπόθεσιν προγενεστέρων δανείων ἢ ἐξαγορὰν ὁμολογιῶν τῶν δανείων τούτων ἐπὶ τιμῇ μέχρι τοῦ ἀρτίου τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, εἶναι δίκαιον ἐκμεταλλευτικὸν ζήτημα. Κέρδη ἐκ τῆς συνομολογήσεως τοῦ δανείου καὶ κέρδη ἐκ τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Ὅσοι νομίζουσιν, ὅτι διὰ τῆς συνήθους ἐργασίας δύναται νὰ γείνωσι πλούσιοι, πρέπει ἐντελῶς νὰ ἀπελιπισθῶσι. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ κράτους. Μία ὑπογραφή αὐτῆς ἀποφέρει φανερῶς ἢ ληληθῶτως ἑκατομμυρίων περιουσίας. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν τιμὴν ἐργασίας, χαρὰ εἰς αὐτὴν ἂν ἐξασφαλίζῃ τὸν ἄρτον τῶν οἰκογενειῶν τῆς!

Ὁ νόμος ἐν ἄρθρῳ 4 ἀνατίθησιν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν νὰ ἀποφασίσῃ τὰς ἀναγκαίας διὰ τὰ συνομολογηθησόμενα δάνεια πράξεις καὶ συμβάσεις, καθὼς καὶ τὰ τῶν προμηθειῶν καὶ ἄλλων δαπανῶν. Μίαν ἐγγύησιν θέλει. Εἶναι πρόκλησις τῶν Β. διαταγμάτων ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου! Θαυμασία τῷ ὄντι ἐγγύησις!

Ἐννοεῖται ἀφ' ἐαυτοῦ, ὅτι αἱ ἐσωτερικὰ λεπτομέρεια τῆς δανειστικῆς ταύτης ἐκμεταλλεύσεως δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ τούτου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς φαινομένους διαπραγματεύσεις, ἀπεληξάν αὐταὶ εἰς σύμβασιν, τὴν ὁποίαν ἐπεκύρωσε τὸ πρὸ ὀλίγου δημοσιευθὲν Β. διάταγμα τῆς 6 μαΐου 1889. Ἡ σύμβασις αὕτη ὑπεγράφη ἐν Λονδίῳ τῇ 5/17 μαΐου 1889 μεταξύ ἀφ' ἑνὸς τοῦ ἐκεί γενικοῦ προ-

ξένου τῆς Ἑλλάδος ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐν Λονδίῳ Antony Gibbs and Sons, τοῦ ἐν Βερολίῳ S. Bleichroeder καὶ τῆς Τραπεζῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς:

Α') Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου ΑΦ' τῆς 2 φεβρουαρίου 1889 ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν συνομολογεῖ δάνειον ἑλληνικὸν ἐπὶ προσόδῳ 4 % εἰς χρυσὸν ὀνομαστικῶς κεφαλαίου δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φράγκων 125,000,000, ἢ λιρῶν στερλινῶν 5,000,000 ἢ Reichsmarks 100,000,000 ἐπὶ ἑτησίῳ τόκῳ 4 %, πληρωτέῳ εἰς χρυσὸν καθ' ἑξαμηνίαν, λήγουσαν τὴν 1 ἀπριλίου καὶ 1 ὁκτωβρίου ἐκάστου ἔτους ἐν Ἀθήναις, Λονδίῳ, Παρισίῳ, Βερολίῳ καὶ ἐν ἄλλαις ἀγοραῖς, κατόπιν ὀρισθησόμεναις ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Κατὰ τὰ πρῶτα δέκα ἔτη αἱ ἀγοραὶ αὗται καθορίζονται διὰ κοινῆς συμφωνίας τῶν συμβαλλομένων. Τὸ πρῶτον τοκομεριδίον 2 % ἔσται πληρωτέον τὴν 1 ὁκτωβρίου 1889.

Β') Διὰ τὸ ἄνωτέρω δάνειον ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν θέλει ἐκδώσει ἀνωνύμους ὀμολογιαίς, διηρημέναις εἰς τρεῖς σειρὰς, ἥτοι α' σειρὰς ἐκ δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φρ. 500, λιρῶν 20 ἢ Reichsmarks 400, β' σειρὰς ἐκ δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φρ. 2,500, λιρῶν 100 ἢ Reichsmarks 2,000, γ' σειρὰς ἐκ δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φρ. 12,500, λιρῶν 500 ἢ Reichsmarks 10,000. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀμολογιῶν ἐκάστης σειρὰς μέχρι συμπληρώσεως ὁλοκλήρου τοῦ ὀνομαστικῶς κεφαλαίου τοῦ δανείου ὀρισθῆσεται παρὰ τῶν μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλομένων. Ἐκάστη ὀμολογιαία θέλει φέρει προσηρτημένα 40 τοκομερίδια ἑξαμηνιαία, καὶ λήγοντα τὴν 1 ἀπριλίου καὶ 1 ὁκτωβρίου ν. ἔ. ἐκάστου ἔτους, ὡς ἀκολουθῶς: Τὰ τῆς α' σειρὰς δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φράγκων 10 ἢ σελινίων 8 ἢ Reichsmarks 8. Τὰ τῆς β' σειρὰς δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φράγκων 50 ἢ λιρῶν στερλινῶν 2 ἢ Reichsmarks 40. Τὰ τῆς γ' σειρὰς δραχμῶν εἰς χρυσὸν ἢ φράγκων 250 ἢ λιρῶν στερλινῶν 10 ἢ Reichsmarks 200. Μετὰ τὴν ἐξάντησιν τῶν ἄνωτέρω τοκομεριδίων, αἱ ὀμολογιαῖαι θέλουσι ἀνταλλαχθῆ

δαπάναις τῆς κυβερνήσεως διὰ νέων τίτλων ἐν Ἀθήναις, Λονδίῳ, Παρισίῳ καὶ Βερολίῳ.

Γ') Οἱ ὡς ἄνωτέρω μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι ἀναλαμβάνουσιν ἀπὸ σήμερον ὀριστικῶς (ferme) ὁλοκλήρον τὸ ἄνωτέρω δάνειον ἐπὶ τιμῇ 72.75 % καὶ ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ ἐκδώσωσιν εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν τὸ ρηθὲν δάνειον ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ὑπὸ ὅρους, τιμὴν διαρκείας καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ἃς ἤθελον κρίνει καταλλήλους· ἡ δὲ ἑλληνικὴ κυβερνήσις ὑποχρεοῦται νὰ παράσχη τὴν συνδρομὴν αὐτῆς, ὅπως ἐπιτραπῆ ἐπισήμως ἢ εἰσαγωγῇ τοῦ δανείου εἰς τὰς ἀγοράς, ἐν αἷς θέλει γίνεαι ἡ δημοσίαι ἐγγραφὴ.

Δ') Τὸ πραγματικὸν κεφάλαιον τοῦ ἄνωτέρω δανείου θέλει διατεθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς ἐξόφλησιν τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐθνικῶν δανείων 6 % τοῦ 1879, 6 % τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, 6 % τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου-Ἀργινίου καὶ εἰς μετατροπὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ δανείου 6 % τοῦ 1874. Ἄν ἡ μετατροπὴ αὕτη δὲν ἐξαντλήσῃ ὁλοκλήρον τὸ δι' αὐτὴν προοριζόμενον κεφάλαιον ἐκ τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, τὸ ὑπόλοιπον διατεθῆσεται εἰς πληρωμὴν ἄλλων ἐσωτερικῶν δανείων τοῦ Κράτους. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι τοῦ τελευταίου τοκομεριδίου τῶν ἄνωτέρω δανείων θέλουσι καταβληθῆ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐκ κεφαλαίων ἄλλων ἐκτός τῶν προερχομένων ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου.

Ε') Οἱ ὡς ἄνωτέρω μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ τριῶν πρώτων δανείων ἄνευ προμηθείας ἢ ἐξόδων. Ἡ ἐξόφλησις αὕτη θέλει καθορισθῆ διὰ Β. διατάγματος συγχρόνως μετὰ τοῦ καθορισμοῦ τῆς εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν ἐκδόσεως τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου. Ἐπιτρέπεται δὲ αὐτοῖς νὰ δέχωνται εἰς τὴν ἐγγραφὴν τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, ἀντὶ μετρητῶν, τίτλους τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ 4 τριῶν πρώτων δανείων εἰς τὸ ἔρτιον μετὰ συνυπολογισμοῦ τοῦ τόκου. Τὸ ὑπόλοιπον τῶν ὀμολογιῶν τῶν τριῶν τούτων δανείων, ὅσαι

δὲν ἤθελον προσαχθῆ κατὰ τὴν ἐγγραφὴν τοῦ διὰ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, θέλουσιν ἐξοφλήσει οἱ μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι, ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῶν τίτλων, εἰς τὸ ἄρτιον, μετὰ τοῦ δεδουλευμένου τόκου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς προσδιορισμένης διὰ τὴν ἐξόφλησιν. Ἡ ἐξόφλησις τοῦ δανείου 6 % 1879 ἐνεργηθήσεται ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Παριίοις καὶ ὅπου ἀλλοῦ οἱ μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι κρίνωσι συμφέρον. Ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεως τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, οἱ ὡς ἀνωτέρω μετὰ τοῦ δημοσίου συμβαλλόμενοι ὀφείλουσι νὰ παραδώσωσι εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τοὺς τίτλους τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ τριῶν πρώτων δανείων, ὅσοι προσήχθησαν κατὰ τὴν ἐγγραφὴν ἢ ἐξοφλήθησαν τοῖς μετρητοῖς, ὡς καὶ τὸ ὑπόλοιπον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου. Ἡ ἀξία τῶν ἐξοφληθέντων τίτλων τοῦ δανείου 6 % 1879 λογισθήσεται εἰς φράγκα κατὰ τὴν τιμὴν τῆς ἡμέρας. Μέχρι τῆς παραδόσεως τῶν τίτλων τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ 4 ἄρθρῳ τριῶν πρώτων δανείων, ὁ τόκος αὐτῶν τέλει τρέχει ὑπὲρ τῶν ὡς ἀνωτέρω συμβαλλομένων καὶ εἰς βῆρος τῆς κυβερνήσεως. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς παραδόσεως τῶν ρηθέντων τίτλων καὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ υπολοίπου τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου ἀρχεται τρέχων ὑπὲρ τῶν ὡς ἀνωτέρω συμβαλλομένων καὶ εἰς βῆρος τῆς κυβερνήσεως ὁ τόκος τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου. Κατὰ συνέπειαν οἱ τόκοι τοῦ πρώτου τοκομεριδίου ἀπὸ τῆς 1 ἀπριλίου μέχρι τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς ἀρχονται τρέχοντες ὑπὲρ τῶν ὡς ἀνωτέρω συμβαλλομένων οἱ τόκοι τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, μένουσιν εἰς ὄφελος τῆς κυβερνήσεως. Τὸ μέρος τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, ὅπερ θέλει χρησιμεύσει εἰς πληρωμὴν δανείων τοῦ κράτους ἄλλων ἢ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ἀναφερόμενα τρεῖς πρώτα, ὑπολογιζόμενον εἰς λίρας 324,000, τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κυβερνήσεως ἐν Λονδίῳ, μετὰ 15 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς παρούσης συμβάσεως, ὃ δὲ

τόκος αὐτοῦ ὀφείλεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τεθῆ, ὡς ἐρρήθη, εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς.

Γ') Οἱ ὡς ἀνωτέρω μετὰ τοῦ Δημοσίου συμβαλλόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ καταρτίσωσι τοὺς ὀριστικούς τίτλους τοῦ διὰ τῆς παρούσης συνομολογουμένου δανείου, ὁμοίους καθ' ὅλα μὲ τὸν τύπον τοῦ δανείου τῶν λ. στ. 1,200,000 τοῦ συνομολογηθέντος διὰ τῆς συμβάσεως τῆς 14 φεβρουαρίου 1889· οἱ τίτλοι οὗτοι θέλουσι παραδοθῆ ἐν Λονδίῳ εἰς τὸν οἶκον Antony Gibbs and Sons. Τὰ ἐξόδα τῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ ξένου χαρτοσήμου ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη σχετικὴ δαπάνη, γενομένη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, βαρύνει τοὺς πρὸς τὸ δημόσιον συμβαλλομένους.

Ζ') Οἱ ἐν Λονδίῳ οἶκοι Antony Gibbs and Sons καὶ C. J. Hambro and Sons, ὁ ἐν Βερολίῳ herr S. Bleichröder, ἢ Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως ἐν Ἀθήναις καὶ οἶκος ἐν Παριίοις ὀνομασθησόμενος ὑπὸ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον συμβαλλομένων, ἐγκρίσει τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐπιφορτίζονται ἐπὶ δέκα ἔτη τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων τοῦ δανείου, ἐπὶ προμηθεῖα ἡμίσεος τῆς ἑκατόν. Ἡ προμήθεια αὕτη δεῖν νὰ ἐμβάλληται συγχρόνως μετὰ τοῦ ποσοῦ τῶν ἐξαμηνιαίων τόκων. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ὑποχρεοῦται νὰ ἐμβάλλῃ εἰς τὸν οἶκον Antony Gibbs and Sons εἰς μετρητὰ ἢ δι' ἐπιταγῆς δεκαπέντε ἡμέρας πρὸ τῆς κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 2 ὀριζόμενα λήξεως τῶν ἐξαμηνιαίων τοκομεριδίων ποσὸν λιρῶν 100 χιλιάδων.

Η') Ἡ νομισματικὴ διαφορὰ ἐκ τῶν πληρωμῶν τοῦ τόκου εἰς ἄλλας ἀγοράς, ἐκτὸς τοῦ Λονδίνου κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2, μένει εἰς ὄφελος τῆς κυβερνήσεως. Ἡ παρούσα σύμβασις ἐγκρινομένη διὰ Β. διατάγματος, ἀπαλλάσσεται παντὸς τέλους χαρτοσήμου. Αἱ δὲ ὁμολογίαι τοῦ διὰ ταύτης συνομολογουμένου δανείου ὡς καὶ τὰ τοκομερίδια καὶ οἱ πληρωτέοι τίτλοι ἀπαλλάσσονται ἐν Ἑλλάδι παντὸς τέλους φόρου ἢ ἄλλου δικαιώματος ἐν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθ. 1 τοῦ ρηθέντος νόμου.

Τοιοῦτοι οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως. Αἱ περαιτέρω τύχαι τοῦ δανείου ἀνήκουσιν εἰς ἐτέραν ἐρευναν, τῆς ὁποίας νὰ στοιχεῖα

δὲν θέλουσι καθυστερήσει. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ παιᾶνες, τοὺς ὁποίους ψάλλουσι οἱ ἐνδιαφερόμενοι περὶ τοῦ θριάμβου τῆς δανειστικῆς πολιτικῆς δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ προεξορλήσωσι τὸ μέλλον. Κράτος, τὸ ὅποιον ἵνα ὑπάρξῃ ἔχει ἀνάγκην ἀδιακόπως νὰ δανειζέται καὶ νὰ αὐταπατᾶται ὑπὸ ὀνομαστικούς τῶν τόκων περιορισμούς, κατ' οὐσίαν δὲ πληρόνον τοὺς τόκους του διὰ νέων πάντοτε δανείων, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ καταστρώσῃ ἐπὶ τέλους τοὺς λογαριασμούς αὐτοῦ.

ΤΕΛΩΝΙΑΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ

Ἐδημοσιεύθησαν πρὸ ὀλίγου οἱ ἐπίσημοι πίνακες τῶν ἐν τοῖς τελωνεῖσις δημοσίων εἰσπράξεων κατὰ τὴν α' τριμηναίαν τοῦ 1889. Ἀπὸ 7,046,607 δρ. τὴν α' τριμ. 1888 κατέπεσαν αὐταὶ εἰς 6,514,365 τὴν α' τριμ. 1889, ἐλάττωσις 532,241. Κυρίως ἡ ἐλάττωσις ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν, τὴν διαμετακόμισιν καὶ τὰ λαθρεμπόρια, ἀναριθμασθεῖσα κατὰ τὰς τρεῖς αὐτὰς πηγὰς εἰς 809,473 δρ. Ἡ ἐξαγωγή, οἱ ἐγγεῖοι φόροι καὶ τὰ δικαιώματα παριστῶσιν αὐξῆσιν 277,231 δρ.

Ἡ μεγαλειτέρα πτώσις συνέβη κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν, αἱ ἀπὸ τῆς ὁποίας εἰσπράξεις κατέπεσαν ἀπὸ 5,902,849 δρ. εἰς 5,109,326, ἐλάττωσις 793,522. Οἱ βαρεῖς λοιπὸν τελωνιακοὶ δασμοὶ ἔχουσι τὸ ἀντιζυγιὸν των. Ἡ διαμετακόμισις ἀπὸ 30,600 δρ. κατέπεσεν εἰς 29,789. Τὰ λαθρεμπόρια κλπ. ἀπὸ 37,700 δρ. εἰς 22,561.

Αἱ λόγῳ δικαιώματος καταναλώσεως ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγομένων οἴνου, ζύθου, οἴνοπνεύματος, καπνοῦ εἰσπράξεις κατέπεσαν, καθ' ὅσον μεταβαίνομεν ἀπὸ τῆς α' τριμ. τοῦ 1888 εἰς τὴν α' τριμ. τοῦ 1889, ἀπὸ 65,029 δρ. εἰς 57,296, ἤτοι ἐπὶ τοῦ οἴνου ἀπὸ 352 δρ. εἰς 322, ἐπὶ τοῦ ζύθου ἀπὸ 8,426 εἰς 6,313, ἐπὶ τῶν πνευματωδῶν ἐν γένει ποτῶν ἀπὸ 24,208 εἰς 15,902. Ἐπὶ τοῦ καπνοῦ παρατηρεῖται αὐξῆσις ἀπὸ 31,999 δρ. εἰς 34,610 καὶ ἐπὶ τῶν ποινῶν ζύθου καὶ πνευματωδῶν ποτῶν ἀπὸ 43 εἰς 148. Α.